

ZÁPAS

O DUŠI 107

**Půjčuj, rozmnožuj,
rozšiřuj!**

LEDEN 2011

*Sola Scriptura - Jedině Písmo
Solus Christus - Jedině Kristus
Soli Deo Gloria - Jedině Bohu Sláva*

*Sola Gratia - Jedině milostí
Sola Fide - Jedině vírou*

OBSAH

Přebývání ve Slově	1
Poučení z pádu	2
Proč nejsem rozhodný křesťan?	6
Obětoval Jiftách Hospodinu Bohu svou dceru?	9
Odpověď Pavla Javornického Filipu Jetmarovi	12
Abyste zápasili o víru	16
Z naší prehistorie Dávlova blahoslavenství	21
Chvalozpěv stvoření	21
Co říkají noví evangelikálové o fundamentalistech	25
Kalvínská reformace - cesta z deformace	32
Naše identita - co znamená být evangelikem?	35
Dny stvoření	41
Z dopisů čtenářů	45
Co vám učitel určitě neřekl	46

PŘEBÝVÁNÍ VE SLOVĚ

*Ježíš řekl Židům, kteří mu uvěřili:
„Zůstanete-li v mém slovu, jste opravdu
mými učedníky. Poznáte pravdu a pravda
vás učiní svobodnými.“ (Jan 8,31-32)*

Ježíš se nespokojuje s pouhou debatou o náboženských otázkách. Chce přivést lidi ke spasení. A to se může stát jenom tehdy, pokud budou zůstat v Jeho slově. Vede své posluchače k něčemu, co je velmi prosté a jednoduché, co však nebývá vždy snadné. K něčemu, co je obvykle dostupné úplně každému, co však ne každý dělá: opravdovým potvrzením a jistotou spasení je podle Ježíše Krista **přebývání v Jeho Slově**.

Ježíš zde používá velmi silné slovo, které najdeme znovu o několik veršů dále ve v. 35 – navždy **zůstává** v domě syn. Bydlí v něm, žije, používá ho.

Jestliže jsme Jeho učedníky, musíme zůstat v Jeho slově. Není jiná možnost. Být učedníkem Ježíše Krista znamená být závislý na Písmu – žít ho, podřizovat se mu, přebývat v něm, zabydlet se v něm. Slovy Charlese Spurgeona – musíte být tak naplněni Biblií, že když se říznete do prstu, tak vám poteče biblická krev.

Zůstat v Božím slově to je výzva pro každého z nás. Často můžeme pouze závi-

<http://zod.reformace.cz> nebo <http://www.reformace.cz>

2 ZÁPAS O DUŠI

dět starozákonním svatým jejich lásku k Písmu. Podívejme se jen do prvního žalmu, kde je blahoslaven ten, kdo:

◆ ... si oblíbil Hospodinův zákon, nad jeho zákonem rozjímá ve dne i v noci. (Ž 1,2)

Když si zamilujeme Boží Slovo, když v něm přebýváme, když jsme tedy učedníci Ježíše a zůstáváme v Jeho slově, potom poznáváme pravdu, která osvobozuje. Tou pravdou je živé Slovo, které se stalo tělem a které se nám dává poznat skrze zapsané Slovo Boží.

Není to o nějakém akademickém, nebo jen intelektuálním poznávání pravdy Božího Slova. Jedná se o životní zkušenost následování Ježíše podle Jeho Slova.

Vám, kteří věříte, je vzácný, ale nevěřícím je to ,kámen, který stavitelé zavrhli; ten se stal kamenem úhelným', ale i ,kamenem úrazu a skálou pádu'. Oni přicházejí k pádu svým vzdorem proti slovu - k tomu také byli určeni. (1 Petrův 2,7-8)

POUČENÍ Z PÁDU

Genesis 3 je jednou z nejdůležitějších kapitol Bible. Bez ní bychom dokonce ani nezačali chápat temnotu, která pokryla zemi. S ní můžeme zachytit záblesk světla, které svítí v temnotách. Už jste to světlo viděli?

Dnešní ráno jsem strávil s přítelkyní, která v nejbližších dnech zemře na rakovinu. Je milující manželkou a matkou. Její tělesná hmotnost však byla nemocí zredukována na 27 kg. Život není spravedlivý. Po celé zemi slyšíme zprávy o ekonomické krizi a ztrátách zaměstnání; zprávy ze světa hovoří o pustošení způsobeném posledními teroristickými útoky nebo o nedávných bojích na Středním východě. Co se na světě pokazilo?

Mohli byste namítnout, že ze špatných podmínek vznikají dobré výsledky. Jako v případě muže, kterému jsem naboural auto. Stal se mým přítelem a křesťanem. Ale ruku na srdce, je těžké vidět za

Právě zde se skrývá jeden z největších paradoxů křesťanského života – teprve když jsme otroci Ježíše Krista, stáváme se skutečně svobodnými.

Neexistuje nic, co by se jen trochu podobalo svobodě, kterou můžeme mít od Ježíše. Nedá se koupit za žádné peníze, nedá se získat žádným postavením, nedosáhneme jí žádným úsilím ani snahou. A zcela jistě jí nedosáhneme bez závislosti na Božím slově, bez toho, že v něm budeme zůstávat a tak poznávat toho, který je:

◆ ...vzkříšení i život. Kdo věří v Něj, i kdyby umřel, bude žít. A každý, kdo žije a věří v Něj, neumře navěky. (J 11,25-26)
– Jaroslav Kernal –

takovým množstvím přírodního a morálního zla nějaký dobrý záměr.

To vše je velmi znepokojivé, méně však pro ty, kteří věří Bibli. Bible nám objasňuje, že dnešní svět není ten svět, který původně vzešel z rukou Stvořitelových. Něco se přihodilo.

BOŽÍ ZPRÁVA O PÁDU V GENESIS 3

V Gn 3 člověk zpochybňuje a pokřivuje Boží slovo a vzpírá se mu – snižuje ho na úroveň pouhého názoru.

Boží slovo pokřiveno (3,1-3)

Boží stvoření bylo původně „velmi dobré“ (1,31). Bůh ke svému obrazu stvořil muže a ženu a předal jim vládu nad fyzickým světem (1,26) – byla jim podřízena všech-

na zvířata. Pak jedno stvoření – „had“ – oklamalo ženu (později dostala jméno Eva, 3,20) lstivou otázkou:

◆ *Jakže, Bůh vám zakázal jíst ze všech stromů v zahradě? (Gn 3,1)*

Eva připustila, že jim Bůh zakázal jíst ze stromu poznání dobrého a zlého. Nevíme, jestli Bůh svůj zákaz řekl přímo Evě nebo jestli jí ho přetlumočil Adam. Bez ohledu na to, pokrývala Boží slovo. Za prvé, k příkazu si přidala, že se vůbec nemají dotýkat zakázaného stromu a za druhé, ubrala na přísnosti trestu („abyste nezemřeli“ v 3,3 není v hebrejštině tak silný výraz jako Boží formulace ve 2,17, „propadneš smrti“).

Boží slovo popřeno (3,4–5)

Had ve své odpovědi naprosto popírá Boží slovo. Nejprve Boží slovo doslovně cituje (2,17), a pak je popírá – což odhaluje záměr první hadovy otázky (3,1). Had nepoložil otázku z pouhé zvědavosti, byl to manévr.

Poté had nabídl nové vysvětlení Božích motivů. Když budou jíst, řekl, budou mít stejnou morální znalost jako Bůh. Had tím chtěl naznačit, že Bůh je *menší* než ve skutečnosti a že člověk je *větší* než ve skutečnosti. (Jinými slovy had Evě namluvil, že se Bůh cítil ohrožen nádhernými bytostmi, jakými by se byli stali, a proto omezil jejich plné lidství.) Zpochybňoval tedy Boží charakter a věrohodnost.

Přestože Adam a Eva byli závislí na Bohu a na tom, jak jim všechno vysvětlí, had jim napovídal, že se mohou stát nezávislými (samostatnými) a sami si rozhodnout, co je pravda. Jinými slovy, had snížil Boží slovo na úroveň pouhého názoru, zatímco člověk se stane měřítkem a rozhodne, co je „pro mě pravda“.

Boží slovo v opovržení (3,6–7)

Evino rozhodnutí bylo promyšlené, nejednala impulsivně. Když text říká, že Eva „viděla“ ovoce, používá stejný slovesný tvar jako když Ráchel a Lea „viděly“, že nerodí děti. Tyto ženy s rozmyslem posoudily svou situaci, a pak začaly jednat (Gn 30,1,9).

To, co Eva viděla, působilo na úrovni smyslů („dobré k jídlu“), na úrovni estetické („lákové pro oči“) a na úrovni poznání („slibující vševedoucnost“). Sebeurčení mělo pro ni větší hodnotu než pokračující důvěra a poslušnost Bohu.

Adam byl možná přítomen alespoň u části tohoto rozhovoru, každopádně se však také rozhodl neposlechnout Boží slovo. Věděl přesně, co Bůh řekl, a zachoval se zcela trestuhodně. Jak hebrejský termín „s ní“ (3,6), tak následný soud (3,17) napovídají, že ve svém hříchu Adam selhal nejen jako hlava své manželky, ale i jako ten, který má nad hadem panovat.

Okamžitý důsledek jejich hříchu se dalekosáhle odlišoval od jejich přání. Uvědomili si, co udělali a pocit studu je donutil, aby se zakryli. Úplné důsledky své volby však ještě neznali. Slyšeli je později od svého Stvořitele, jehož slovo znesvětili.

Výnos Boží vůle (3,8–19)

Výzva k vyznání (3,8–13)

Bůh přistoupil k Adamovi a k Evě a jeho otázka „Kde jsi?“ byla řečnickým pozváním k vyznání a pokání (viz 4,9–10). Hříšníci nováčci na Boha reagovali způsobem pro nás až příliš známým.

Za prvé, styděli se, což vedlo k tomu, že se ukryli. Verš 8 napovídá, že se snažili projít ukrytí vegetací, aby si jich všudy přítomný Stvořitel nevšiml!

4 ZÁPAS O DUŠI

Za druhé, cítili strach, který vyústil v pokus o útěk z Boží přítomnosti (3,9-10).

Za třetí, cítili vinu, ale svůj přestupek ještě zhoršili tím, že se snažili zbavit se svého obvinění. Adam obvinil Evu a Boha („žena, kterou jsi mi dal“). Eva obvinila hada („had mě podvedl“).

Na rozdíl od Adama a Evy nepozval Bůh k pokání hada. Namísto toho Bůh vyhlásil tři rozsudky – první nad hadem, druhý nad ženou a nakonec nad mužem.

Rozsudek nad hadem **(3,14-15)**

Protože had „zničil“ (nebo zkazil) lidskou rasu, bude had zničen příslušníkem lidské rasy.

Nepřátelství mezi ženou a hadem a jejich semenem (potomstvem) zahrnuje více než nenávisť mezi ženami a hady. Hebrejské slovo přeložené jako „nepřátelství“ se nevztahuje na zvířata, ale na morální zástupce. Ve světle Zjevení 12,9 jasně vidíme, že za hadem stojí Satan. Ačkoli Satan způsobí semeni ženy utrpení, jemu samotnému bude tímto semenem zasazena smrtelná rána.

Rozsudek nad ženou **(3,16)**

Protože žena zmanipulovala svého manžela, bude ve své domácnosti prožívat nepřijemnosti. Potížemi bude zamořena role ženy jako matky (znásobená bolest při porodu) a role ženy jako manželky (manželské spory se svým manželem).

Slovní spojení ‚budeš dychtit po svém muži‘ neukazuje na příjemné společenství v manželství, nýbrž na neustálé zápolení (stejně hebrejské slovní spojení se objevuje v popisu Kainova zápolení s hříchem v Gn 4,7). Bitva mezi pohlavími začala.

Rozsudek nad mužem **(3,17-19)**

Když Adam jedl zakázané ovoce, opustil Bohem dané postavení hlavy své manželky a vládce nad stvořením. Vedle zápolení v domácnosti (3,16b) bude Adam muset ještě namáhavě obstarávat jídlo a při práci se často bude plahočit. Vláda muže je prokleta a své ovoce nebude vydávat snadno.

Nakonec, na rozdíl od toho, co slíbil had, tedy že „budete jako Bůh“, bylo Adamovi řečeno, že je stvořen z prachu a v prach se ve smrti obrátí. Původně měl nad zemí vládnout, nyní mu však země bude vzdorovat a nakonec ho pohltí. Boží slib – „jistě zemřeš“ (2,17, B21) byl tragicky pravdivý. Adam zemřel okamžitě z hlediska duchovního společenství s Bohem a začal umírat i fyzicky.

ČTYŘI PONAUCENÍ Z PÁDU

V Genesis 3 člověk pokřivuje Boží slovo, odmítá je a vzdoruje mu. Boží slovo je sníženo na úroveň jednoho z možných úhlů pohledu, zatímco člověk rozhoduje o tom, co je „pro mě pravda“.

Tato vzpoura proti Božímú slovu je zodpovědná za všechny naše strasti: naše odcizení od Boha, naše sebeobelhávání, naše zničené vztahy, neschopnost zvířat reagovat na naši nadvládu, naše plahočení při získávání obživy ze země, stvoření, které „sténá“, i za naši fyzickou smrt.

Nevěra není jen prostý ateismus, je jí jakékoliv vzpurné, záměrné zanedbání Božího slova, dokonce i „věřícími“. Přijímáme, že Boží slovo je pravda, a přesto někdy vzpurné a záměrně neposlušnáme, co Bůh říká? Genesis 3 stále platí.

Jedná se o oddíl Bible, který je plný osobních aplikací.

1. Standardem je Boží slovo.

Za prvé, víme, že Boží slovo je stále standardem, podle kterého máme žít své životy a odolávat pokušení. Ježíš („poslední Adam“, 1 K 15,45) odrazil pokušení tím, že citoval Boží slovo. „Je psáno,“ řekl třikrát satanovi (Mt 4,4.7.10). První Adam snížil důvěryhodnost Božího slova; poslední Adam pozvedl jeho autoritu. Když Ježíš čelil pokušení, raději použil Písmo, které nám je přístupné, než aby tvořil písmo „nové“.

2. Naším problémem je hřích

Za druhé, neměli bychom svádět hřích na naše dětství nebo prostředí, ve kterém se nacházíme, i když moderní sociální inženýrství vyučuje pravý opak.

Adam a Eva nezažili žádné trauma v dětství; jejich „Otec“ (Bůh) byl štědrý a zaopatřil je vším, co potřebovali, aby mohli prožít plné a radostné životy. Přesto se proti Bohu vzbouřili. Tak jako Adam s Evou, i my bychom si dokonce i v dokonalém prostředí zvolili cestu hřichu.

3. Utrpení existuje kvůli našemu hřichu

Za třetí, hřích nakonec vedl k pustošení, jež denně vidíme kolem sebe. Důsledky hřichu jsou především fyzická bolest způsobená nemocmi (přirozené zlo) a emocionální bolest způsobená špatnými rozhodnutími (morální zlo).

Filozofové se příliš zabývají „nevinným“ utrpením. V Bibli však není mnoho případů nevinného utrpení, kromě jednoho, který je tím hlavním důvodem Kristova vtělení a ukřižování:

- ◆ *Toho, který nepoznal hřích, kvůli nám ztotožnil s hřichem, abychom v něm dosáhli Boží spravedlnosti. (2 K 5,21)*

Kristova smrt je jediným případem skutečně nevinné osoby, která snášela utr-

pení. On to však učinil, aby nás usmířil s Bohem.

4. Řešení naší bezvýchodné situace v Kristu

Za čtvrté, nejdůležitější je Boží zaslíbení. Bůh nám zajistí způsob, jak uniknout tragickým důsledkům hřichu.

Zatímco rozhodnutí „vzít si a jíst“ nakonec uvrhlo lidstvo do stínu smrti, Syn Boží nám obětováním sebe sama jako oběť na kříži zajistil nový život. Stačí jen „vzít si a jíst“ (J 6,47–51; Mt 26,26–29).

Jeden spisovatel napsal: „Ježíš se vydal na misi s cílem zachránit stvoření. Musel zaplatit za naše hříchy, aby jednou mohl skoncovat se zlem a nemusel přitom skoncovat i s námi.“

Již od věčnosti Bůh připravil plán na dosažení našeho vykoupení a našeho věčného dobra. Přitom velice dobře věděl, že se stane hlavní obětí toho plánu. Bohu buď sláva!

EVANGELIUM V GENESIS 3,15

- ◆ *Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi símě tvé a símě její. Ono ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu. (Gn 3,15)*
- Verš Gn 3,15 je známý jako protoevangelium nebo „první evangelium“ – prorocký obraz doby, kdy satana porazí ženino triumfální „Símě“.

Samotný text nás zve, abychom nalezli interpretaci, která překračuje hranice pouhé biologie. Satan, duchovní bytost, nemůže vyprodukovat símě; a je zřejmé, že ani žena símě neprodukuje. Tedy i při nejjednodušším čtení tohoto prohlášení hadovo semeno zjevně odkazuje na duchovní bytost, která zaujímá stejný postoj jako had.

Na základě Písma je zřejmé, že hadovo „símě“ odkazuje na ty, kdo se z vlastní vůle staví proti ženinu „semeni“ (J 8,44;

6 ZÁPAS O DUŠI

Ef 2,2–3). Celé věky trvající konflikt mezi královstvím Božím a královstvím satanovým (Mt 13,37–40; J 3,8–12) bude pokračovat až do konce (Zj 12,17). „Ono“, které drtí hadovu hlavu, odkazuje na ženina potomka (je to podstatné jméno v jednotném čísle), kterým je, jak mnozí znalci Bible věří, Ježíš Kristus.

KDO ZVOLIL ADAMA, ABY NÁS REPREZENTOVAL?

Jak vidíme v Gn 3, všichni Adamovi potomci se rodí s hříšnou přirozeností. Ř 5,12 potvrzuje, že v Adamovi „všichni zhřešili“. Tento stav popisuje teologický termín „Nejvyšší zastoupení“. Je však spravedlivé, že trpíme pro Adamův hřích?

Uvažujme o čtyřech bodech. **Za první**, kdybychom tam byli jako zástupci naší rasy, jednali bychom jinak než Adam?

Za druhé, Adama zvolil naší hlavou Bůh. Není-li Bůh zlomyslný, znamená to, že volba, kterou učinil, nakonec přinese dobro. Kdybychom tam byli my, nebo kdyby byl vybrán jiný zástupce, stalo by se něco jinak? Odpověď zní: Ne. Takže otázky spravedlnosti jsou pouhými spekulacemi, ne podstatnými námitkami.

Za třetí, uvažujte o tom, že „nejvyšší zastoupení“ je pro naše dobro. Andělé zjevně padli, ne však skrze zástupce, a proto není žádná naděje na jejich obnovu. Zhřešili jako jednotlivci a nemohou být uzdraveni. Na rozdíl od nich jsme my zhřešili prostřednictvím zástupce, ale i jako jednotlivci, a náš hřích může být odpuštěn a přemožen. Právě tak jako máme svého nejvyššího zástupce v hříchu, máme nejvyššího zástupce ve spasení, a tím je Ježíš Kristus.

Oddělení od Krista bychom byli osamoceni a zůstali bychom ztraceni ve svých hříších. Nicméně,

◆ *Jako v Adamovi všichni umírají, tak v Kristu všichni dojdou života.*
(1 K 15,22)

Za čtvrté, náš konečný stav na věčnosti bude vznešenější než původní stav prvního Adama. Budeme více než nevinní – bude nám zcela vlastní spravedlnost Posledního Adama (1 K 5,45; 2 K 5,21) a nebudeme schopni hřešit.

– Dr. W. Gary Phillips –
Answers In Genesis,
Přeložila Iva Suchá

PROČ NEJSEM ROZHODNÝ KŘEŠŤAN (a proč je to dobré)

Rumunský pastor Josef Tson vysvětluje rozdíl mezi rozhodnutím se pro Boha a úplným odevzdáním se do Božích rukou.

Nejčastěji slyším Boha skrze studium a četbu Bible. Někdy přichází Jeho učení skrze kázání nebo slyšené slovo. Občas se v mé mysli ozve tichý a slabounký hlas ve chvílích ztišení. Ale jednou za čas dostanu ránu palicí. S něčím podobným jsem se setkal nedávno. V knize „Neskutečná moc královské autority“ jsem četl rozhovor Adriana Rogerse s Josefem Tsonem, váže-

ným rumunským pastorem a prezidentem Rumunské misijní společnosti, který přežil léta pronásledování a exilu během komunistické krutovlády.

Rogers se zeptal Dr. Tsona, co říká na americké křesťanství. Tsonova odpověď mě překvapila. Po chvíli zdráhání odpověděl: „Dobrá, protože se ptáš, řeknu ti to. Klíčové slovo amerických křesťanů

je rozhodnutí a věrnost.“ Ale místo toho, aby tuto vlastnost považoval za pozitivní znak, upozornil na to, že je to nedostatečující náhražka staršího křesťanského učení, které se týká kapitulace a vydání se Bohu.

Pastor Tson vysvětlil, co má na mysli: „Když uděláš rozhodnutí, že budeš žít křesťanským životem, máš dál kontrolu nad tím, k čemu ses zavázal, a pro co ses rozhodl. Někdo si může dát předsevzetí, že bude číst pravidelně Písmo, že se bude modlit, že bude finančně podporovat to či ono, že bude pravidelně splácet půjčku na auto, nebo že shodí pár kilogramů. Cokoliv si člověk vybere, že chce udělat nebo co chce dokázat, stačí se rozhodnout a mít silnou vůli. Ale odevzdat se, vydat se plně Bohu a zcela kapitulovat, je zcela odlišná věc. Kdyby vám někdo přiložil pistoli k žebrům a rozkázal vám „ruce vzhůru“ a řekni, kde máš peněženku, asi byste mu těžko vysvětlovali, že jste věrní Bohu. Uděláte přesně to, co přikáže držitel pistole, a vzdáte se. Pro křesťany je mnohem jednodušší se pro něco rozhodnout, k něčemu se zavázat, než se plně vydat, ale jediné tak se staneme služebníky a otroky Pána Ježíše Krista.“

To byla pěkná trefa! Jako většina křesťanů jsem vyslovil nespočetné množství rozhodnutí, závazků a slibů před Bohem. Jako kazatel jsem žádal a vyzýval ve stovkách kázání věřící, aby se rozhodli, zavázali k nejrůznějším praktickým i duchovním činnostem. A teď stačilo pár slov vysvětlení a slovník mé víry dostal pěknou ránu. Proč je to problém, v čem spočívá rozdíl několika slov? Cítil jsem se, jako kdyby mi někdo vyrazil dech! Má Josef Tson pravdu? A jestliže ano, proč to

považuje za tak kritické pozorování a poznání? Okamžitě jsem věděl, že říká pravdu, ale hned jsem věděl, že budu muset vydat hodně energie, abych plně pochopil význam slov, kterým jsem začínal rozumět.

Jádro problému

Když jsem uvažoval o tom, co jsem slyšel, uvědomil jsem si, že Tson měl pravdu, když přesně určil rozdíl mezi osobním rozhodnutím se pro Boha a osobní kapitulací před Bohem. Rozdíl je v tom, že vždy chceme mít dění pod kontrolou. Skrze osobní rozhodnutí očekáváme Boží požehnání, aniž bychom se Mu cele vydali nebo se vzdali veškeré svébytnosti. Moje osobní rozhodnutí může být samá poctivost a počestnost vedoucí k šlechetným, charakterově a morálně vznešeným cílům, ale všechna moje předsevzetí jsou podřízena pouze mně samotnému. Tvářím se jako kdybych měl moc smlouvat nebo ovlivňovat Boží rozhodnutí.

Kapitulací a naprostým odevzdáním vyznáváme, že v zápase s naší vůlí Hospodin vyhrál. Odevzdání začíná tam, kde si uvědomíme, že člověk není partnerem Boha – ani poradcem. On je můj Stvořitel a absolutní Pán. Bez Něj jsem bezmocný, bezcenný a zruinovaný trosečník. Pomyšlení na odevzdání veškeré autonomie a svébytnosti je pro nás tak nechtuté, protože se dotýká jádra problému a tím je náš hřích – pýcha.

Jednotlivé postavy a příběhy v Písmu jsem začal vidět jinak než dosud, protože jsem se učil dívat se skrze brýle zbarvené sebevydáním se. Dva pomazání králové, Saul a David, očividně ilustrují rozdíl a kontrast mezi rozhodnutím a kapitulací před Bohem. Bez pochybností vím, že Saul byl rozhodný věřící, ale jeho úmysl

8 ZÁPAS O DUŠI

né a promyšlené akce byly výrazem neuposlechnutí. Nedbal Hospodinových příkazů, což odhaluje svévoli a nedostatek důvěry a sebevydání se. V Gilgálu vedla Saula netrpělivost k tomu, aby nečekal na Samuela, který měl provést obět, ale obětoval sám (1 S 13). Později Saul záměrně neuposlechl Hospodinovy instrukce, aby zcela vyhladil Amáleckovce. Saul přesně věděl, co má udělat, ale rozhodl se jednat podle svého uvážení:

- ◆ *Nyní jdi a pobij Amáleka; jako klaté zničíte vše, co mu patří. Nebudeš ho šetřit, ale usmrtíš muže i ženu, pachole i kojence, býka i ovci, velblouda i osla! (1 S 15,3)*

Místo vyplnění příkazu, aby všechny zahubil, i amáleckého krále Agaga pouze zajal. To mělo své následky:

- ◆ *Saul a jeho lid ušetřil Agaga a nejlepší kusy z bravu a skotu, z druhého vrhu, a ze skopců a vůbec ze všeho pěkného, a nechtěli je vyhubit jako klaté. Jako klaté zničili jen to, co bylo podřadné a bezcenné. I stalo se slovo Hospodinovo k Samuelovi: „Lituji, že jsem ustanovil Saula králem, neboť se ode mne odvrátil a mémi slovy se neřídí.“ (1 S 15,9–11)*

Na druhé straně Davidovou nejvyšší prioritou byla kvalita vztahu s Hospodinem. David nebyl o nic menší hříšník než Saul. Jeho rodinné vztahy nestály za nic. Udělal mnoho chyb v uctívání Hospodina i v tom, jak si počínal jako král. Ale nikdo nemůže říci, že David nebyl naprosto oddaný služebník, který měl na mysli Boží slávu, což je vidět na způsobu jak např. přijal napomenutí proroka Nathana, jak se zachoval, když zemřel jeho syn, a jak nadšeně uctíval Boha, když byla schrána úmluvy nesena do Jeruzaléma.

Uviděl jsem, jaký je rozdíl mezi vydáním se a rozhodnutím se něco udělat. V 6. kapitole Janova evangelia čteme, jak Ježíš nasytil pět tisíc lidí a viděl, že by Ho chtěli ustanovit králem. Proto odešel, aby mohl být sám s Otcem. Zástupy lidí jej hledaly a následovaly, ale Ježíš znal pravý motiv jejich dychtění:

- ◆ *Ježíš jim odpověděl: „Amen, amen, pravím vám, hledáte mě ne proto, že jste viděli znamení, ale proto, že jste jedli chléb a nasytili jste se. Neusilujte o pomíjející pokrm, ale o pokrm zůstávající pro život věčný; ten vám dá Syn člověka, jemuž jeho Otec, Bůh, vtiskl svou pečeti.“ (J 6,26–27)*

Jejich reakce je poučná. Čím více z Ježíšova učení slyšeli, tím více reptali. Epizoda v synagoze v Kafarnaum je jen malou ukázkou reakce:

- ◆ *Když to jeho učedníci slyšeli, mnozí z nich řekli: „To je hrozná řeč! Kdo to může poslouchat?“ (J 6,60)*

Ježíš následovníky opět konfrontoval a výsledkem toho bylo obyčejné lidské rozhodnutí:

- ◆ *Od té chvíle ho mnoho jeho učedníků opustilo a už s ním nechodili. Ježíš řekl Dvanácti: „I vy chcete odejít?“ Šimon Petr mu odpověděl: „Pane, ke komu bychom šli? Ty máš slova věčného života. A my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi ten Svätý Boží.“ (J 6,66–69)*

Předtím, než jsem dostal palicí po hlavě, interpretoval jsem tuto epizodu jako krizi mezi nedostatkem oddanosti zástupů a příkladné oddanosti několika věrných. Teď jsem viděl rozdíl mezi rozhodností zástupů a vydáním se Dvanácti. Lidé v zástupu byli oddaní, ale jen do jisté míry. Písmo je dokonce nazývá učedníky. Teď jsem poznal, že si sáhli na dno svých

schopností oddanosti. Na rozdíl od Dvanácti, kteří se cele vydali svému Pánu. Petr to vyjádřil slovy: „Pane, ke komu bychom šli?“ Neměli a neznali žádnou jinou alternativu, byli plně vydáni na milost Boží.

Rozhodnutí vs. vydání se

V čem pro nás spočívá rozdíl mezi rozhodnutím a vydáním se? Pohled na to, jak naše postoje ovlivňují důležité oblasti našeho duchovního života, mi pomohl objasnit rozdíl.

Většinou naše sekulární kultura a prostředí posuzuje hodnotu a úspěch jednotlivce podle toho, jak často zvítězí a kolik toho získá. V tomto náhledu znamená vítězství vše – a kapitulace je nemyslitelná. Dokonce i kapitulace před Bohem. Rozhodnutí, závazek, oddanost, povinnost, sliby, to vše je přijatelné, ale vzdát se, kapitulovat, je v tomto světě nejen považováno za slabost, ale i za nebezpečí, které má vliv na životní rozhodování. Kapitulační je spojena s podřízeností, poddajností, poslušností, sebezapřením, i umíráním sobě samému – naráží na naši hluchotu a zatvrzelost srdce nebo vyvolává nenávisť těch, kteří jsou syceni západními standardy myšlení.

Jednou jsem se ocitl ve velmi obtížné kazatelské službě na Havaji. Víím, že si teď řeknete, no to jsi opravdu trpěl, ale opravdu – provázely mě samé těžkosti. Po dvou letech jsem se rozhodl, že změním místo a tak jsem rozeslal své jméno skrze naši denominaci s tím, že jsem připraven na změnu. Nic se nedělo víc než rok. Jednou, když jsem opět před Hospodinem naříkal, prostě jsem celou situaci vzdal, rezignoval jsem. Řekl jsem: „Bože, chceš-li mě nechat na tomto lávovém poli po zbytek mého života, budiž, vše záleží jen na Tobě“. Neudělal jsem žádné rozhodnutí – zda zůstat nebo odejít, nechal jsem vše na Bohu.

Věřím, že Hospodin čekal právě na tuto chvíli. Moje rozhodnutí setrvat na tom místě je dávno pryč, ale moje vydání se a oddanost Hospodinu mi otevřely dveře radosti, pokoji a efektivnosti ve službě. Pokračoval jsem na stejném místě ještě dva roky, dva roky radostné práce až do doby, kdy si mě vyžádala jiná skupina věřících. Když se dívám zpět, vidím, jaké škody jsem mohl napáchat ve své rodině, sboru a i v novém působišti, kdybych prosazoval jen svou vůli.

– Bob Butler –

El Camino Baptist Church

OBĚTOVAL JIFTÁCH HOSPODINU BOHU svou dceru?

V následujícím zamyšlení ukazují, že si Hospodin určitě nelibuje, neliboval a nebude libovat v zápalných obětech člověka. Jiftách složil Hospodinu slib:

- ◆ *Vydáš-li mi Amónovce opravdu do rukou, ten, kdo mi vyjde naproti z vrat mého domu, až se budu vracet v pokoji od Amónovců, bude patřit Hospodinu a toho obětují v zápalnou oběť. Nato táhl Jiftách do boje proti Amónovcům a Hospodin mu je vydal do rukou. ...*

Když přicházel Jiftách do Mispy ke svému domu, hle, vychází mu naproti s bubínky a s tancem jeho dcera. Měl jenom tu jedinou, kromě ní neměl syna ani dceru. Jak ji uviděl, roztrhl své roucho a zvolal: Ach, má dcero, srazilas mě do prachu, uvrhla jsi mě do zkázy!

10 ZÁPAS O DUŠI

Zavázal jsem se svými ústy Hospodinu a nemohu to vzít zpět. Ona mu odpověděla: Můj otče, když ses svými ústy zavázal Hospodinu, učiníš se mnou, co jsi vyřkl, za to, co Hospodin pro tebe učinil, abys mohl vykonat pomstu nad svými nepřáteli, nad Amónovci. Požádala pak svého otce: Necht' je mi dovoleno toto: Ponech mi dva měsíce. Ráda bych odešla do hor a oplakávala se svými družkami své panenství. On jí řekl: Jdi. Propustil ji na dva měsíce a ona odešla se svými družkami, aby na horách oplakávala své panenství. Po uplynutí dvou měsíců se vrátila k otci a on splnil slib, který o ní učinil. Muže nepoznala. V Izraeli se pak stalo zvykem, že izraelské dívky vycházejí rok co rok po čtyři dny v roce opěvovat dceru Jiftácha Gileádského. (Sd 11,30–40)

V příběhu se dozvídáme, že jakýsi muž jménem Jiftách slíbil za vítězství v boji obětovat v zápalnou oběť to první, co potká při svém návratu z války do svého domu. Jako první mu vyšla v ústrety jeho dcera, takže to vypadá, že bude muset obětovat v zápalnou oběť svoji dceru.

Povšimněme si dovětku Jiftáchova slibu, protože v něm leží pochopení daného problému:

◆ ... bude patřit Hospodinu a toho obětuji v zápalnou oběť. (Sd 11,31)

Tady nám přijde vhod naše znalost hebrejštiny:

◆ *Vehaja ladonaj vехаalitihu ola. (bude patřit Hospodinu a toho obětuji v zápalnou oběť)*

Myšlenkou, kterou s vámi nyní chci sdílet, mě inspiroval bratr Anthony [1]. V hebrejském textu, ono slovo „vehaalitihu“, tj. „a obětuji to“, je slovo, ve kterém je na začátku předpona „ve“.

V hebrejštině má obvykle význam „a“. V tomto případě však Anthony navrhuje přeložit onen hebrejský znak výrazem „nebo“. Jednoduše namísto slučovací spojky „a“ bude v textu spojka „nebo“ v poměru vylučovacím.

Význam takto přeložené věty pak ale dostává naprosto odlišný smysl:

◆ ... bude patřit Hospodinu, nebo to obětuji v zápalnou oběť.

Smysl je pak jasný, Jiftách zaslíbil Bohu, že to, co mu vyjde jako první vstříc v ústrety, bude patřit Hospodinu Bohu. Pokud to bude člověk, bude zasvěcen Bohu, pokud to bude zvíře, bude obětováno jako zápalná oběť. V žádném případě při vyslovení slibu Jiftách nevažoval o obětování člověka v zápalnou oběť, což je závěr, ke kterému jsem dospěl.

Pro většinu čtenářů je hebrejšтина velkou neznámou. Přesto se pokusím přiblížit tu možnost, že hebrejský znak „vav“ lze rovněž tak přeložit spojkou „nebo“. Obvykle bývá hebrejské „vav“ překládáno jako slučovací spojka „a“. Jednu z možností překladu hebrejského „vav“ navrhuje Jacques Doukhan: hebrejské „vav“ překládá jako vysvětlovací „totiž“:

◆ *Et haElohim jera veet micvotav šemor. (Kaz 12,13)*

◆ *Boha se boj a jeho přikázání zachovávej.*

Vav ve slově veet v našich překladech bývá přeloženo slučovací spojkou „a“. Náš překlad Bible tedy čte: „Boha se boj a jeho přikázání zachovávej.“ V tomto tradičním překladu mohou obě části této výpovědi – „bázeň Boží“ a „naplňování přikázání“ žít téměř svým vlastním samostatným životem, vzájemně nezávisle na sobě.

V překladu, který nabídl bratr Doukhan, se naproti tomu říká: „Boha se

boj, totiž jeho přikázání zachovávej.“ Právě zmíněný překlad biblického textu je podnětný v tom, že naplňování Božích přikázání je přímým důsledkem bázně před Hospodinem Bohem. Bázeň před Bohem vede, respektive má vést, k praktickému jednání, což je naplňování Jeho slova! Text, který nás zajímá nejvíce:

◆ *Vehaja ladonaj vехаalitiћu ola. (Bude patřit Hospodinu a toho obětuji v zápalnou oběť.)*

„Vehaalitiћu“ – v tomto slově „ve“ je prefix, který má obvykle význam spojky slučovací „a“. Tento text je se spojkou takto přeložený i v našich Bibliích: „... bude patřit Hospodinu a toho obětuji v zápalnou oběť.“ Podobný překlad je ale zmatečný v tom, že může dávat prostor k uvažování nad zápalnou obětí člověka Hospodinu Bohu.

Skutečnost, že spojka „a“ může být přeložena vylučovací spojkou „nebo“, naznačuje tento příklad:

◆ *Okо, které se vysmívá otci a pohrdá poslušností matky, vyklovou havrani od potoka, nebo je sezobou supí mlád'ata. (Př 30,17)*

Což je hebrejsky (v transkripci) „...vejochluha bne našer“.

Hebrejský text, který jsem uvedl v transkripci je v českém překladu takto „... nebo je sezobou supí mlád'ata.“ Hebrejské sloveso „vejochluha“ ale doslova znamená „a sezobou“. Doslova otrocky by mělo být tedy přeloženo: „Okо, které se vysmívá otci a pohrdá poslušností matky, vyklovou havrani od potoka a sezobou je supí mlád'ata“ V tomto případě lze bezpochyby přeložit hebrejský prefix „ve“ namísto spojkou „a“ spojkou „nebo“; je tomu podobně jako v našem uvažovaném textu z knihy Soudcům.

Vraťme se k vyprávění o Jiftáchovi a jeho slibu. Dle textu z Nového zákona [2] byl Jiftách jedním ze spravedlivých Božích mužů podle Hospodinova zákona. Jak by tedy mohl tento spravedlivý muž porušit tak zásadní přikázání Desatera – „nezabiješ“? Opravdu je v tomto případě překlad nepřesný, a odtud se pak v mnoha nekřesťanských hlavách posměvačů zrodil potřestěný nápad, že snad Hospodin Bůh potřebuje ke svému životu zápalné oběti lidí.

◆ *Jiftáchova dcera mu řekla: „... Ponech mi dva měsíce. Ráda bych odešla do hor a oplakávala se svými družkami své panenství.“ ... Jiftáchova dcera se vrátila k otci a on splnil slib, který o ní učinil. Muže nepoznala.*

(Sd 11,37.39)

Texty, které jsem právě uvedl, dle mého soudu dokazují, že v naplnění slibu šlo o něco naprosto odlišného než o zápalnou oběť člověka. Jiftáchova dcera se musela podvolit vůli otce a celý život sloužit Bohu bez možnosti uzavřít manželství s mužem (je to Jiftáchův slib, resp. první část výpovědi, že bude patřit Hospodinu). Katastrofa pro Jiftácha spočívala v tom, že jeho dcera byla jeho jediným potomkem, proto jeho jméno zůstalo v Izraeli zapomenuto. Neměl pak od své dcery potomky, totiž vnoučata.

V Izraeli tehdejší doby bylo jeho jméno možná zapomenuto, to ano, ale my jsme se o Jiftáchovi dočetli ve svatých textech Bible. Před všemohoucím Bohem nikdo není a nebude zapomenut.

Můj překlad stěžejního textu s ohledem na smysl článku:

◆ *Jiftách složil Hospodinu slib: Vydáš-li mi Amónovce opravdu do rukou, co mi vyjde naproti z vrat mého domu, až se*

12 ZÁPAS O DUŠI

*budu vracet v pokoji od Amónovců,
bude patřit Hospodinu, nebo to obětují
v zápalnou obět'. (Sd 11,30-31)*

– Karel Sýkora –

Křesťanské sbory, Olomouc

Poznámky:

1. Child Sacrifice in Judges 11?

<http://ecclesia.org/truth/child.html>

2. Bible, Nový zákon, list Židům 11,32

EVOLUČNÍ TEORIE A KŘESŤANSTVÍ - JDE TO dohromady? (Odpověď P. Javornického F. Jetmarovi)

Prosíme čtenáře, aby se vrátili k článku s výše uvedeným názvem (ZOD 104, Duben 2010, s. 18) a znovu ho důkladně prostudovali spolu se článkem „Teze na podporu kreacionismu“ (ZOD 105, Červenec 2010, s. 33).

Odpověď Filipu Jetmarovi

Článek shora uvedeného titulu (první věta) vyšel v časopise *Zápas o duši 104: 18-28*, v dubnu 2010. Nebyl vysloveně recenzí mé knížky, ale protože z ní cituje a na mé názory reaguje, byl bych rád, kdyby ji ocitoval plně a uvedl správně její titul, aby si ji zájemce mohl opatřit. Jmenuje se *Když se víra s vědou nehádá*, má 200 stran a vyšla v Charitativním vydavatelství Testament (vydavatel Jaromír Pachtl) v Praze r. 2008.

Filip Jetmar se rozhodl ve svém článku pro jednostranný postoj: *Odpovědi hledám v Bibli, argumentuji biblickými texty a důkazy z oblasti přírodních věd mě pro tuto chvíli tolik nezajímají. Je tu ovšem jeden zásadní problém: Rozumím biblickým textům správně? (s. 18-19)*. Myslím, že autorovo rozhodnutí pro tuto jednostrannost je na škodu věci, ale důsledně se ho stejně nedrží. Na jeho zásadní problém si dovolím odpovědět jménem mnoha teologů poučenějších než jsem já: Ne vždy rozumí biblickým textům správně.

Hned na počátku říká Jetmar něco, co stěží nalezneme v některé křesťanské věrouce: *Genesis je základním stavebním kamenem celého křesťanství. Pohněte s ním*

a celá křesťanská víra se zhroutlí jako domeček z karet (s. 19). To není svědectví Písma ani církve. *Nikdo totiž nemůže položit jiný základ než ten, který už jest položen, a to je Ježíš Kristus (1 K 3,11)*. Genesis není ani základem víry Židů – tím je Boží smlouva s Abrahamem a Mojžíšův zákon. První kniha Bible a zvláště její první kapitola jsou ovšem úžasné texty, které vysoko vyčnívají nad úroveň literatury své doby. To jsem se snažil vyjádřit ve své knize na s. 71-80. Nesou zřetelné známky Boží inspirace, i když pohled na svět a výrazivo jsou lidské a odpovídají své době.

Aby věta, kterou jsem ocitoval z Jetmarova článku, byla pravdivá, museli bychom v ní nahradit slova *křesťanství* a *křesťanská víra* snad slovy *fundamentální kreacionismus*. A že ten nelze ztotožňovat s celkem křesťanství dokazuje sám autor, když v těchto otázkách odmítá soudobou katolickou a většinu protestantské teologie. Jetmarův postoj lze ovšem pochopit. Nad celým jeho článkem se vznáší zvláštní obava a nejistota: *Pro mnohé rozumově založené křesťany, k nimž patřím i já, bylo odmítnutí evoluční teorie cestou k přijetí Boha. Boha jako Stvořitele. Kdyby se potvrdila platnost evoluční teorie, mnohé by pro nás*

ztratilo smysl a možná bychom za nějaký čas dospěli k závěru, že k vysvětlení čehokoli vůbec Boha nepotřebujeme... Pokud ztratíme pro naši víru rozumové argumenty, potom se máme čeho obávat (s. 19). To je přesné vyjádření postoje, kterému se říká „Bůh mezer“, „God of the gaps“. Ten tvrdí, že až bude vše rozumně vysvětleno, nezbude místo pro víru v Boha. Tady ovšem nejde o víru v biblickém smyslu: „...aby se vaše víra nezakládala na moudrosti lidské, ale na moci Boží“ (1 K 2,5). Víra v Boha a v Boží zjevení v Kristu a v Písmu není nelogická a proti rozumu, ale zároveň není založena na rozumových argumentech, na přijetí nebo zamítnutí jakékoliv vědecké teorie. Bude-li z kořenů vyvrácena Darwinova evoluční teorie – což se nestalo za 150 let jejího trvání – neotřese to mou vírou v Boha Ježíše Krista. Chci se však vyrovnávat se vším, co lidské vědění přináší, a objevuji v tom mnohé, co moji víru jen posiluje, jak to pěkně vystihl astrofyzik Jiří Grygar: *Troufám si tvrdit, že věřící přírodovědec může dnes svou víru v Boha opřít také o kvalifikovaný údiv nad podivuhodným řádem materiálního světa...*“ Všimněte si slov „kvalifikovaný údiv“, tedy nejde o důkazy. Opírání víry o důkazy, např. o zázraky a všelijaká zjevení, bylo vždy málo účinné.

F. Jetmar hází mne s mnoha znamejitějšími do pytle „teistické evoluce“. Prosimí, teismus je podle definice vírou v Boha, který zasahuje do dění světa i do života člověka, v Boha zázraků. Hlásím se však k označení *Hledisko plně obdaraného stvoření* Howarda J. Van Tilla

(*Třikrát evoluce versus stvoření, Návrat domů 2004: 171–237*) nebo, možná srozumitelněji, k víře v *evoluční stvoření*. Řečeno stručně: První atomy hmoty byly obdařeny v Božím plánu ke stvoření života a člověka tak, jako jsou dvě nepatrné rodičovské buňky obdařeny plánem ke vzniku nového originálního člověka. To vše ovšem probíhá v prostředí ovládaném přírodními zákony, jež jsou Božím stvořením a Božími nástroji. Vývoj může proběhnout přesně podle plánu, nebo může být pokazen či úplně zničen tam, kde jsou tyto zákony porušovány. Podobně je větší pravděpodobnost, že se zdravé dítě narodí rodičům, kteří dbají na pravidla a hygienu rodičovství.

Známým argumentem proti evoluci je otázka smrti jako odplaty za hříchy. Přírodní věda považuje smrt za součást života celého společenstva, kde jedni dělají místa druhým. Jetmar odmítá rozdíl mezi smrtí těla a duše. Nevím, jak potom rozumí pojmu *druhá smrt* ve Zjevení 21, 8. Považuje duši za totožnou s životem, takže mu mizí rozdíl mezi člověkem a živočichy. Tvrdí, že z Bible nevyplývá oddělitelnost duše od těla. Pak si nutně musí vykládat příběh o bohatci a Lazarovi (Lk 16) jako pouhé podobenství Ježíš nedává člověku jméno), Kristovu odpověď lotru na kříži bychom pak měli považovat jen za povzbudivou nadsázku (Lk 23,43) a Pavlovu touhu *Toužím odejít a být s Kristem (Fp 1,23)* za nadčasovou hyperbolu. Přitom se jedná o texty, které jsou pro křesťanskou víru

Jednou z hlavních potíží v našich církvích je to, že lidé nevěří knize Genesis. A následně na to nevědí, čemu v Bibli ještě mohou věřit.

– Ken Ham – (Lež: Evoluce, s. 69)

14 ZÁPAS O DUŠI

mnohem základnější než Genesis 1. Zjevení 6,9–11 je potom pouhá vidina – a tam jsou dokonce duše oblékány, aniž by už proběhlo všeobecné vzkříšení. Autor se navzdory Novému zákonu připojil k racionalistickému popírání neumírající duše (k němuž se mimochodem současná psychiatrie pomalu vrací), ale zastáncům evoluce vyčítá, že kvůli evoluci ...*pitvoří Bibli a křesťanství* (s. 27). Sám mlčky přechází skutečnost, že se všichni křesťané naučili chápat některé texty jako dobově podmíněná vyjádření, když vědy odhalily jiné pochopení některých přírodních jevů. Zřejmě nepochybuje na základě Žalmu 104,5 o tom, že Země volně pluje vesmírem, neočekává, že se kosmonauti jednou ponoří do nebeského oceánu vod na základě Gn 1,7 a nedoufá, že bude zpětně obhájén geocentrický názor podle Joz 10,12–13.

Otázku doby stvoření řeší Jetmar podivným kompromisem: Stvoření vesmíru mohlo prý trvat miliardy let, ale Země a život na ní až po člověka byly prý hotovy za týden. Pokud Boží nezávislost na čase chápe jako výplod 19. století, měl by si přečíst Augustinova *Vyznání*. K otázkám, zda je dovoleno přemýšlet o Písmu a srovnávat je s ostatním poznáním, doporučuji Basilův *Hexaemeron*: Oba autoři pocházejí ze 4. století a přijímala je ochotně i reformace. Zvláště si cením Basilova výroku: *Tím, že napsal „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi“, přešel svatý pisatel mnoho věcí mlčením... Tímto mlčením chce tento záznam vyhovávat aktivitu naší inteligence a dává nám jen neurčitý bod začátku, aby nás donutil poznávat pravdu. Nebo jinde: Bůh není tvůrcem figur, ale stvořitelem samé podstaty bytostí.* Za nepřípustný považuji

Jetmarův příklad proměnlivosti přírodovědných teorií, kterým argumentuje proti spoléhání se na radioaktivní dataci stáří hornin a zbytků života. Mimochodem tato datace je výsledkem velmi přesných měření, ne tedy pouhá teorie. Jako příklad vratké spolehlivosti vědy uvádí Jetmar vyvrácení „vědecké teorie abiogeneze“, tedy přesvědčení, že se některé živočichové (červi, žáby, hmyz) mohou samovolně líhnout z prachu či bahna. Abiogeneze nikdy nebyla vědeckou teorií, ale tradovanou mylnou domněnkou Aristotelovou. Tedy příklad s rozpadem radioaktivních prvků naprosto nesrovnatelný. Mimochodem Jetmar není ve svém názoru na dobu stvoření důsledný. Připouští existenci zkamenělých organismů ve vrstvách pod horninami vyvřelými před milióny let (s. 25).

Ještě leccos by se dalo rozebírat. Např. je zajímavé to, že ani Pán Ježíš, ani apoštol Pavel nemluví o stvoření ženy z Adamova žebra. K tomu bych uvedl poznámku žijícího klasika evangelikální teologie J. R. W. Stotta: *Přijímám Adama a Evu jako historické postavy, ale zůstávám agnostikem, co se týká některých detailů tohoto příběhu* (*Understanding the Bible, 1979*). Za důležitější však považuji, že se znovu v závěru článku ozývá autorova nejistota: *Jako biolog vnímám, že argumenty moderní vědy jsou mnohdy silné a přesvědčivé a že v některých případech velmi znesnadňují věřit tomu, co je v Písmu napsáno* (s. 27). Rozumím této nervozitě a myslím, že uzavřít se do skóřáčky fundamentálního pojetí Bible je proti ní nedobrou obranou. Kloním se k víře, která se nebojí poznávat, poznané uznávat a těšit se z toho, že Stvořitelova schopnost je ještě mnohem větší, než

mohli chápat bibličtí autoři a věřící lidé před objevy moderních věd; že nic z objevů vědy nemůže tuto Stvořitelovu velikost zpochybnit; že Bible má stránku Božího zjevení, ale také lidských názorů a vyjadřovacích prostředků; že stojí za to zkoumat a rozlišovat a dívat se přitom pozorně na obě, ba na všechny strany, nechtít jenom vykládat Bibli Bibli.

V závěru svého článku nás staví autor před to, co nazval Van Till *zničující volbou*. Jetmar píše: *Každý si musí vybrat, čemu dá přednost a čemu chce věřit, ale „Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům“ (Mt 6,24)*. Pán Ježíš považoval za protibožského pána mamon, tj. peníze. Víím, že bratr Jetmar vyučuje biologii a chemii a je prý také znamenitým ornitologem. Jistě za svoji práci dostává peníze. Já jsem sloužil biologii zhruba 20 let a bral jsem za to také plat. Pak jsem se s pomocí Boží rozhodl sloužit na plný úvazek církvi a tedy – doufám – Bohu. Ještě dnes si však biologii přivydělávám k důchodu. Nikdy jsem však vědu nepovažoval za „mamon“ a modlu, ani u sebe, ani u F. Jetmara. A musím říci, že mě poznatky přírodních věd

Často používaná argumentace, že „ohledně stvoření nemůžeme Bohu vidět do karet“, zní pokorně a na první pohled dokonce rozumně. Je však chybná, protože je v protikladu k Boží vůli, že máme Jeho Slovo brát ve všech aspektech vážně (Jr 22,29; J 8,47; 2 Tm 1,13). Proto chceme být vděční za všechny informace, které

o víru nepřipravily, naopak mi sloužily ke svědectví lidem, kteří do církve těžko přijdou. K tomu slouží i citovaná knížka a mám z toho radost. Stavím se s plným vědomím na stranu již citovaného fyzika Van Tilla, podle něhož jde o nebezpečná falešná dilemata: *Já se nechci podílet na vyvolávání tohoto nuceného a zbytečného výběru mezi křesťanskou zvěstí a vysoce důvěryhodnou vědeckou koncepcí (s. 192)*.

O toto přesvědčení, zkušenost i radost mne osobně nepřipraví ani na závěr Jetmarova článku nesprávně použitý citát Alexandra Fleminga, požehnaného objevitele penicilinu: *Nenechte svůj mozek zatemnit panujícími vědeckými názory*. Fleming rozhodně nedoporučoval odmítat vědu z pozice víry, ale šlo mu o to, oč každému poctivému vědci: jak si něco vykládáme dnes, nemusí být nutně pravdou zítra. Znáš-li vědeckou pravdu, ven s ní, třeba proti klasikům, jakým je Darwin. Tak věda postupovala a bude postupovat,

pokud není ovládnána nějakou mocenskou mafií. A to v současné době u nás, díky Bohu, není.

– Pavel Javornický –

nám byly dány jak ve zprávě o stvoření samotné, tak i na četných dalších místech.

Ve vztahu ke stvoření neposkytuje Bible žádný podklad

pro to, abychom zprávu o stvoření chápali jinak než jako [historickou] zprávu.

– Werner Gitt –

Cit. z knihy „Použil Bůh evoluce?“ s. 90

Kéž bych byl mladší.

To, co mě teď nutí si myslet, že možná máte pravdu, považujete-li evoluci za onu hlavní a radikální lež v celé síti falše, která nyní vládne našim životům, nejsou ani tak vaše argumenty proti, jako spíše fanatické a pokroucené názory jejich zastánců.

– C. S. Lewis –

(na sklonku života se stal zastáncem kreacionismu) z dopisu vůdčímu představiteli kreační vědy své doby Richardu Ackworthovi

ABYSTE ZÁPASILI O VÍRU

Následující ukázkou z knihy „Co je evangelikální?“ jsme zařadili jako reakci redakce na předchozí článek, neboť celkem jasně a komplexně vystihuje stanovisko redakce k výše diskutované problematice.

Knihu tvoří tři přednášky dr. M. Lloyd-Jonese, teologa, kazetele a dlouholetého člena vedení IFEC (u nás dnes Vysokoškolské biblické hnutí), v nichž vymezuje hlavní a podstatné pilíře evangelikálního křesťanství.

Knihu vydali Poutníková četba (www.poutnikovacetba.cz) a ZOD.

V současné době jsme voláni k tomu, abychom vedli usilovný zápas o víru. Nebo chcete-li to slovy apoštola Pavla:

◆ *vedli jednou myslí zápas ve víře v evangelium. (Fp 1,27)*

Uvažovali jsme o důvodech, proč kvůli určitým tendencím, které se objevily, a určitým výrokům, se pro nás stalo zásadním znovu přesně definovat, co máme na mysli pod termínem „evangelikál“. Co jsme mohli předpokládat ještě před nějakými deseti lety, dnes již předpokládat nemůžeme. Dochází k jemným změnám, jak jsem je popisoval v první přednášce, což nás nutí klást si otázku „co je evangelikální?“.

Včera jsme se na evangelikála dívali z všeobecného hlediska, což osobně považuji za velmi důležité a významné. Z celkového způsobu myšlení a postojů se leckdy o člověku dozvíme mnoho z toho, co nám pak sám o sobě řekne podrobněji. A někdy to o něm dokonce vypovídá i více.

Nyní můžeme jít do větších podrobností a ptát se, co zejména od evangelikála očekáváme a čemu musí věřit. Jak to jasně vidíme z dlouhé historie, nepůjde pochopitelně o jednoduchou záležitost, ale musíme se o to pokusit. Znovu bych rád připomněl, že naší základní starostí není exkluzivita, tedy co nejvíce toho vyloučit. Musíme začlenit vše, co je možné, ale přesto musíme vytyčit určité hranice, které považujeme za zásadní.

Stvoření, nikoli evoluce

Přijímáme biblické učení ohledně stvoření a nezakládáme naši pozici na evolučních teoriích, ať již lidé budou chtít zastávat kteroukoli z nich. Musíme prohlašovat, že věříme, že existoval jeden první člověk jménem Adam a jedna první žena jménem Eva. Odmítáme koncepci předadamovského člověka, protože je v rozporu s učením Písma.

Někdo se ale třeba zeptá, proč na tom záleží? Je to zásadní z pohledu doktríny o spáse? Nezabíhám nyní sám až do přílišných detailů a nedopouštím se tím chyby, ohledně které jsem vás varoval na začátku? Domnívám se, že nikoli, a to z následujících důvodů. Pokud říkáme, že věříme Bibli jako ve Slovo Boží, musíme to říkat o celé Bibli. A pokud se nám Bible prezentuje jako historie, musíme ji jako historii přijímat. Tvrdím, že úvodní kapitoly Genesis, první tři kapitoly Genesis, jsou nám předloženy jako historie. Víme, že v Bibli jsou obrazy a symboly a když Bible používá určitý symbol nebo podobnost, je to tam naznačeno, ale když nám předkládá něco v podobě historie, je třeba, abychom takovou skutečnost také jako historii přijímali.

Musíme se proto držet důležité zásady, o níž jsem mluvil dříve, zásady celistvosti a těsné provázanosti každé části biblického poselství. Bible nečiní

pouze prohlášení ohledně spásy. Jedná se o kompletní celek: Říká nám o původu světa a člověka; co se s člověkem stalo, o jeho pádu a potřebě spásy; a pak se dozvídáme, jak Bůh tuto spásu poskytl a jak ji začal postupně po částech zjevovat. Na Bibli je nejužasnější právě její celistvost, dokonalá provázanost všech jejích částí.

A tyto úvodní kapitoly knihy Genesis s jejich historií tudíž hrají zásadní roli v celé doktríně spásy. Vezměme si například argumentaci apoštola Pavla v epistole Římanům 5,12–21. Celý Pavlův rozbor je zde založen na tom, že existoval jeden muž, Adam, který se dopustil jednoho konkrétního hříchu, a v kontrastu proti tomu je zde druhý muž, Pán Ježíš Kristus a jeho jeden velký čin. Totéž vidíme v 1 K 15. Celá argumentace apoštola Pavla je založena na historičnosti daných událostí. A proto mi připadá, že v těchto dnech musíme obzvláště zdůrazňovat – což bylo třeba zdůrazňovat vždy – že naše evangelium, naše víra není nějakým učením, není to ani filozofie; je to totiž především historie.

Vzpomeňme, jak apoštolové, naplnění ve dni letnic Duchem svatým, mluvili o podivuhodných Božích činech. Dílo spásy jsou Boží činy! Bible je záznam o Boží činnosti. Spása není nějaký nápad; spása vyplývá z dění, které se odehrálo v konkrétním čase v historii. Historičnost je naprosto zásadní záležitostí. Jak už jsem řekl, je samotným klíčem k porozumění rozboru apoštola Pavla ohledně doktríny spásy.

Kromě toho samozřejmě vyvstává celá otázka ohledně osoby našeho Pána. Jednoznačně tuto historii přijímal, mluvil o Adamovi a při rozpravě o manžel-

ství jasně přijímá historičnost této části Písma (*Mt 15,4–5*). Ale pokud nepřijmete tuto historii a budete raději věřit, že lidské tělo se vyvinulo jako výsledek evolučního procesu a že Bůh pak vzal jednoho z těchto humanoidů, nebo jak jim chcete říkat, a nějakým způsobem jej přeměnil na člověka, přesto vám pak zbyde otázka, jak vysvětlit Evu, protože Bible o jejím původu mluví velmi konkrétně. Všichni, kdo přijímají evoluční teorii vývoje člověka, zcela selhávají ve vysvětlení osoby, původu a existence Evy. Jsou zde tedy vědecké obtíže, stejně jako závažnější teologické problémy, ale tato konkrétní záležitost má svůj všeobecný aspekt, který mi v určitém smyslu připadá být ještě důležitější.

Tito dobří přátelé, kteří v souladu se svým citěním chrání křesťanské poslání spásy tak, že činí výše uvedený rozdíl, dělají dle mého názoru přesně totéž, čeho se dopouštěla římskokatolická církev ve spojitosti s Koperníkem a dalšími. Vzpomeňme, jak se římskokatolická církev stavěla proti objevům těchto lidí. Proč? Nechala se totiž svázat řeckým filozofickým učením ohledně světa. Toto učení bylo výsledkem čistého rozumu, nikoli výsledkem pozorování či nějakého vědeckého bádání. Filozofové vše promysleli a předložili určitá absolutní tvrzení ohledně světa a kosmu. Když později přišli tito vědci a mluvili o svých objevech, byli zamítnuti. Proč? Církev nebyla totiž vázána učením Písma do té míry jako učením Aristotela a dalších řeckých filozofů, a proto se ocitla v obtížné situaci; v situaci, kdy popřela pravdu a fakta.

A připadá mi, že právě k tomu mají sklon jistí evangelikálové v této době.

18 ZÁPAS O DUŠI

Nechají se vázat moderním vědeckým učením; a nic není nebezpečnější. Musíme vše zakládat výlučně na Písmu. Pokud to platilo vždy, je to dle mého názoru obzvláště pravda v této době. Žijeme v době velkých změn, velkých vědeckých změn. Do říše vědy přinesla revoluci kvantová teorie a práce A. Einsteina. Vezměme si například, s jakým dogmatismem vědci mluvili v minulém století, jak mluvili o ‚absolutních zákonech přírody‘ a tak dále, ale již to nedělají, protože to není možné. Dnes je vše nedeterminovatelné. Vědci nyní říkají, že to, čemu říkáme zákony přírody, je prostě jen velmi malou částí celkové pravdy. To je vše, co jsme dosud objevili. A stále více zjišťují, že jejich poznání je velmi omezené.

Samotná moderní věda nás učí, že nejsme proti vědě ani nejsme tmáři, pokud zrovna nepřijímáme určité výroky jako absolutní pravdu a fakt jen proto, že je vyslovili určití prominentní a velcí vědci. Víme, že v minulosti někteří velcí vědci učinili určitá velmi dogmatická prohlášení, která jsou nyní prokazatelně nesprávná. S velkou sebedůvěrou před sto lety označovali štítnou žlázu a podvěsek mozkový za zakrnělé orgány, a lidé tomu věřili. Víra některých evangelikálů byla v polovině minulého století otřesena jen proto, že taková tvrzení přijali. Nyní ovšem víme, že nebyla pravdivá. Říkám to, abychom si uvědomili, jak nebezpečné je zakládat naši pozici, náš výklad Písma, na výroci vědy, které se mění a jsou stále v pohybu. Pravidlem je dnes, že věci nelze determinovat, a proto musíme být pokorní. A zatímco připouštíme, že nemůžeme vše vysvětlit a že jsou před námi určité neobjasnitelné věci, musíme říci: Duch nám dává vnitřní svědectví ohledně

pravdy Písma, a proto věříme, že je pravda vše, co Písmo tvrdí o stvoření, o celém kosmu, protože to řekl Bůh. A přestože Písmo může být v současné době zdánlivě v rozporu s určitými objevy vědy, vybízíme lidi k trpělivosti a ujišťujeme je, že nakonec vědci zjistí, jak se v určitých ohledech mýlili, takže si posléze uvědomí, že výroky Písma jsou pravda. Proto tedy naši pozici zakládáme pouze na Písmu, což byl vždy protestantský pohled na Písmo. Existují dvě svědectví ohledně pravdivosti Písma ve všech jeho částech: je zde externí, vnější svědectví Ducha v samotném Slově; a je zde *testimonium Spiritus internum*, vnitřní svědectví Ducha v nás, který nám dává ujištění, že toto je Slovo Boží.

Vidíme tedy, jak důležité je v dnešní době propracovat naše doktrinní výroky. Někteří řeknou něco jako: Ano, přijímám to, vůbec jsem nezměnil svůj náhled na doktrinní základ a co říká o Písmu. Ale když s nimi mluvíte o podrobnostech, zjistíte, že se velmi vážně, a dle mého názoru radikálně, odchýlili od pravé evangelikální pozice.

Pád a zlo

Dále musíme zdůrazňovat historickou skutečnost pádu prvního člověka, a že k němu došlo tak, jak je to popsáno ve třetí kapitole knihy Genesis. Přitom není důležité, zda této zprávě rozumíme. Je nám to zde prostě řečeno. Apoštol Pavel ve 2 K 11,3 připomíná Korintským, že ‚had oklamal Evu‘. Není možné s těmito fakty nakládat podle svého, aniž by to mělo dopad na inspirovanost apoštolů a nakonec i na osobu našeho Pána. Brzy takový člověk prohlásí, že Kristus byl prostě jen člověkem své doby, že byl v určitém ohledu v nevědomosti, že prostě

měl vědecké poznatky své doby, a tak dále. Začne zpochybňovat jeho výroky a nakonec nezbude vůbec žádná autorita.

Historičnost 3. kapitoly Genesis se zprávou o pádu musíme nejen přijímat. Pokud to nepřijmete jako historii, vyřadíte ze své víry jednu z nejúžasnějších skutečností, jež nám ve spojitosti s naší vírou přinášejí útěchu – protoevangelium z Genesis 3,15, velkolepý slib, že semeno ženy má rozdrtit hadovi hlavu, první proctví ohledně narození Krista z panny a jak nám Kristus má přinést toto velké vysvobození. Jedná se o první pohled na požehnané dílo na kříži, jak je konkrétně uvedeno v tomto historickém popisu.

Stejně se musíme zastávat i skutečnosti ohledně potopy. Nejsem zde ale, abych učinil nějaké kompletní prohlášení. Nemáme tolik času. Prostě jen vybírám určité skutečnosti, které musíme v této době konkrétně zdůrazňovat. Všeobecná prohlášení již nestačí. Musíme chtít vědět podrobně, čemu lidé věří. Musíme ověřovat jejich výroky, že přijímají svrchovanou autoritu Písma a jejich důvěryhodnost ve všech těchto záležitostech víry a chování.

Zabývali jsme se tedy naším náhledem na Písmo a nyní se přesuneme k něk-

terým dalším doktrínám. I zde chci něco dodat k doktrinálnímu základu. Doufám, že to nikoho z vás nepřekvapí. Musíme prohlašovat, že věříme v existenci d'ábla a jeho démonů. Překvapuje mě, že to neříkáme. Je tolik lidí, kteří skutečně nevěří v existenci d'ábla a kteří nevěří v existenci ničemných duchů. Známe některé naprosto ortodoxní lidi, ale pokud s nimi začnete mluvit o posedlosti d'áblem a vymítání, dají jasně najevo, jak si myslí, že říkáte nesmysly. Prostě nevěří v existenci ničemných duchů anebo budou třeba říkat, že to tak bylo pouze v době našeho Pána, což mě ohromuje a považuji to za neomluvitelné.

Dále musíme tvrdit, že člověk je duchovně mrtev a že je naprosto neschopen jakéhokoli duchovního dobra, „mrtev v přestupcích a hříších“ – nejen mírně zkažený – a že není pravda, že pokud se jen vynasnaží, má schopnost věřit v Boha dospět k Bohu. Stejně jako Písmo musíme prohlašovat, že člověk je naprosto mrtev, že bez ohledu na pokrok vědy jsou všichni lidé „svou přirozeností děti hněvu tak jako ostatní“ (Ef 2,3) a že „všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy“ (Ř 3,23).

– *Martyn Lloyd-Jones* –

Z NAŠÍ PREHISTORIE

Přečtěte si dopis posluchače rádiového vysílání z 80. let, který jsme publikovali v historicky prvním čísle Zápasu o duši v lednu 1989. Všechny články z tohoto čísla i odpověď v čísle následujícím naleznete na našich webových stránkách.

Již dříve jsem se chtěl zeptat na Vaše stanovisko k Darwinově evoluční teorii. Vyslechl jsem první rozhlasový pořad a již ten se mi zdál naprosto neuspokojivý. Mám pár připomínek a dotazů. Měl bych počkat na odvysílání celého cyklu, ale již nyní tuším, co asi bude následovat.

Ne, nejsem ateista, jak Vás může napadnout, ale to věčně zaryté církevní odmítání možnosti vývoje mi připadá zcestné a tak trochu připomínající doby honů na čarodějnice a vyhrožování upálením těm blouznivcům, co si dovozovali tvrdit, že Země není placka. Vždyť koli-

20 ZÁPAS O DUŠI

krát za celou existenci křesťanství církev měnila různé výklady Bible, kolik rozporů kvůli tomu mezi křesťany bylo.

Nemá samozřejmě smysl, abych zde uváděl nějaké příklady a důkazy evoluce, na to existuje řada odborných publikací, filmů, seriálů, atd., že život rostlin a živočichů byl tvořen od těch nejjednodušších organizmů až po nejsložitější je přece prokázáno nade vší pochybnost. To, že proces evoluce probíhá stále i dnes, u rostlin, plazů, ptáků a savců je neoddiskutovatelné.

Mám moc rád přírodu a nedovedu si představit, že by byla ve vesmíru stvořena krásnější planeta než je ta naše. Vy ve své první úvaze o evoluci tvrdíte, že je nebiblické (vyjměme z toho člověka – to je trochu jiná kapitola) tvrzení, že se silnější vyvíjí a rozmnožuje na úkor slabšího. Byl jste vůbec někdy v lese? Což Vám není jasné, že Bůh například ze spousty spadáných semen dá vyrůst jen těm, které se nejrychleji dostanou na slunce a zastíní tak pomalejší a tím je zákonitě zahubí? Všechna by se přece na malém prostoru nemohla uživit. Co je na tom nebiblického? Co je na tom na překážku víře, že rostliny a živočichové mají schopnost přizpůsobovat se měnícím životním podmínkám? Bůh je všudypřítomný a bez jeho vědomí nepadne ani vrabec.

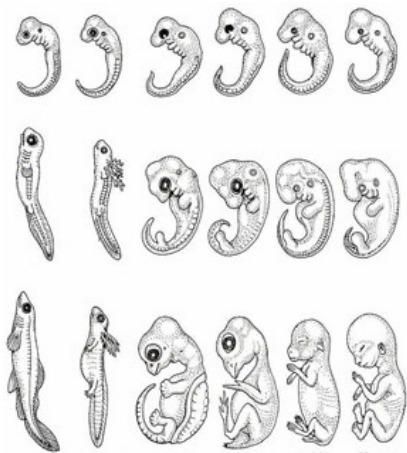
Je také známo, že řada pravěkých rostlin a živočichů nepřežila. Tuším, že v dalších úvahách budete tvrdit, že všechno bylo stvořeno hned zpočátku do dnešní podoby. A to přece není pravda! Jděte si prohlédnout staré a dokonale zachovalé fosilní nálezy.

Jestlipak víte, že když jste byl jako embryo, zárodek v těle matky, měl jste ocas? Ano, ocas delší než dolní konče-

tiny! Po kom asi? Doufám, že ve svých dalších úvahách nebudete argumentovat takovými banalitami, jako je – co bylo dříve – vejce nebo slepice?

Když se již točím kolem té prokleté evoluční teorie, nemějte mi to za zlé, chci vše vědět a chci vše poznat, abych nemohl mít žádné námitky: Kdo zhřešil? Kdo narušil řád před tím, než se na této překrásné zemi objevil člověk? Kdo rozzlobil Krista dávno před tím, než se objevil člověk? Kdo způsobil ekologické katastrofy? Kdo způsobil, že se v této době žijící tvorové požírali navzájem ??? Prostě chci mít vše jasné, chci poznat, chci vědět, chci znát. Vy to nevíte, ale Bůh sám ví, jak moc ho potřebuji.

- Jirka -

ryba mlok krůta kuře králík člověk

Ilustrační obrázek k článku (2010) – známé široce přijímané Haeckelovy kresby embryí ze 2. poloviny 19. st. upravené tak, aby odpovídaly evolučním představám; k jejich oficiálnímu odmítnutí vědeckou obcí došlo až r. 1997, takže většina z nás je zná z učebnic přírodovědy i biologie.

ĎÁBLOVA BLAHOŠLAVENSTVÍ

Pokud by Satan psal svá blahoslavenství, možná by vypadala takto:

1. Blahoslavení jsou všichni příliš unavení a zaneprázdnění na to, aby strávili alespoň hodinu týdně ve společenství jiných křesťanů – takoví jsou mými nejlepšími spolupracovníky.

2. Blahoslavení jsou ti křesťané, kteří čekají, až je ostatní budou o něco žádat a potřebují, aby jim za všechno děkovali – takové mohou použít.

3. Blahoslavení všichni přecitlivělí na různé konflikty, kteří přestali chodit do sboru – oni jsou mými misionáři.

4. Blahoslavení jsou všichni, kteří působí konflikty – ti se budou nazývat mými dětmi.

5. Blahoslavení jsou všichni, kdo si neustále stěžují – se zájmem si je poslechnu.

6. Blahoslavení jsou všichni, kdo nedovedou přijmout způsob řeči a chyby svého pastora – protože takoví nepřijmou nic z jeho kázání.

7. Blahoslavený je každý člen sboru, který očekává, že ho budou na každou akci osobně zvat – stává se částí problému a ne řešením.

8. Blahoslavení jsou všichni pomlouvační – způsobují konflikty a rozdělení, které mě uspokojují.

9. Blahoslavení jsou všichni, kdo se snadno urážejí, protože takoví se rychle rozzlobí a ukončí vztahy.

10. Blahoslavení jsou všichni, kdo nijak nepřispívají k šíření Božího království – oni jsou mými služebníky.

11. Blahoslavený je každý, kdo vyznává, že miluje Boha a nenávidí své bratry a sestry – ten bude se mnou na věky.

12. Blahoslavení jste všichni, kdo čtete tyto řádky a domníváte se, že se týkájí jiných, a ne vás – mám i vás!

– internet –

CHVALOZPĚV STVOŘENÍ O STVOŘITELI

Nebesa vypravují o Boží slávě, obloha hovoří o díle jeho rukou. Svoji řeč předává jeden den druhému, noc noci sděluje poznatky. Není to řeč lidská, nejsou to slova, takový hlas od nich nelze slyšet. Jejich tón zvučí celičkou zemí, zní jejich hovor po širém světě. Bůh slunci na nebi postavil stan. Ono jak ženich z komnaty vyjde, vesele jako rek, když běží k cíli. Vychází na jednom okraji nebes, probíhá obloukem k druhému konci a nic se neskryje před jeho žářem. (Ž 19,2–7)

Předmět

Bylo by zbytečné žádat se na dobu, kdy byla napsána tato rozkošná báseň, neboť v jejím názvu není nic, co by nám pomohlo rozluštit tuto otázku. Její nadpis „Pro předního zpěváka. Žalm Davidův.“ nám jen podává zprávu o tom, že ji napsal David a že ji věnoval vedoucímu pěveckého sboru ve svatyni pro věřící,

kteří se tu shromažďovali. Když žalmista ve svém mládí hlídal stádo svého otce, věnoval se studiu dvou Božích velkých knih – knihy Přírody a knihy Písma. Tak dokonale porozuměl duchu těchto dvou svazků ve své knihovně, že byl schopen zbožně je navzájem posuzovat, porovnávat i stavět proti sobě a velebit tak výbornost Pisatele obou. Jak bláhoví a bezbož-

22 ZÁPAS O DUŠI

ní jsou ti, kdo místo aby přijali tyto dva požehnané svazky a radovali se z toho, že v obou mohou vidět tutéž Boží ruku, věnují veškerý svůj vtip hledání oprav a protikladů. Můžeme se klidně spolehnout na to, že „stopy stvoření“ nikdy neodporují 1. knize Mojžíšově, ani skutečný vesmír není v rozporu s vyprávěním Mojžíšovým. Nejmoudřejší je ten, kdo čte tuto „knihu světa“ i „knihu Slova“ jako dvě části jediného díla a může o nich říci: „Je to můj Otec, který je obě napsal.“

Rozdělení

Je jasné, že tento Žalm je rozdělen na tři části, jak je v záhlaví nadepsáno překladatelem. Stvoření ukazuje slávu Boží (v. 2–7), Slovo zjevuje Jeho milost (v. 8–12), a David prosí o tuto milost (v. 13–15). Takto je spojena chvála s prosbou a ten, který tu pje o Božím díle ve světě kolem sebe zároveň i prosí o milost tohoto díla ve svém nitru.

Výklad

◆ *Nebesa vypravují o Boží slávě. (v. 2)*

Kniha přírody má tři strany: nebe, zemi a moře. Nebe je tou první a nejslavnější stránkou a pomocí ní jsme schopni vidět krásu oněch druhých dvou. Každá kniha, jež by neměla prvního listu, by byla velmi nedokonalá a zvláště tato slavná Kniha přírody. Vždyť její první strana jednájící o Slunci, Měsíci a hvězdách, nám skýtá světlo na celou knihu. Právě ona první strana je klíčem, bez něhož by další Písmo bylo temné a nečitelné. Člověk, který kráčí přímo a chce zkoumat oblohu tím, že začíná číst o stvoření a obírá se studiem hvězd, počíná si správným způsobem.

Slovo „nebesa“ je tu užito v množném čísle pro svou různost, neboť zahrnuje nebe, měsíc i mračna nespočetných druhů, ovzduší se svým chladem i bouřemi,

Slunce se slávou dne i hvězdnatou oblohu se všemi divy noci. Co však jsou Nebesa nebes to dosud lidské srdce ani nepochopil. Všechno to vypravuje o Boží slávě. Každé stvoření to umí líp než lidská bytost. Nejvíce však v tomto duchovním vědění vyniká nebeská říše. Nebesa vypravují – jsou vypravující – a toto nepřetržité trvání jejich svědectví ukazuje, že se tím obírá každá jejich část. Každé chvíle nebesťi hlasatelé, kteří nám svítí shůry, oznamují Boží přítomnost, moc, moudrost i dobrotu. Ten, kdo chce pochybovat o Boží všemohoucnosti, nechť pohledí na klenbu nahoře. Kdo si chce představit nekonečno, nechť se zahledí do prostoru, který nemá konce. Ten, kdo touží vidět Boží moudrost, nechť uvažuje o rovnováze nebeských těles. Kdo chce znát Boží přesnost, musí pozorovat pravidelnost oběhů planet a konečně kdo si chce učinit představu o Boží moci, velikosti a velebnosti, musí obdivovat sílu přitažlivosti, velikost stálic i zářivost celé nebeské soustavy. Nebesa nevypravují jen o nějaké slávě, ale mluví o „slávě Boží“, neboť podávají nepochybné důkazy vědomého, moudrého, plánujícího i vše řídícího Stvořitele a žádná moudrá a nepředpojatá bytost nemůže být jimi nepřesvědčena. Svědectví, jež nám podávají nebesa, není jen nějakým náznakem, ale jasným a nemomylným prohlášením. Je to to nejtrvanlivější a navždy trvající prohlášení. A přece, přes to všechno, co pomůže to nejhlásitější volání hluchému i ten nejjasnější obraz duchovně slepému? Bůh Duch Svätý nás musí osvitit. Jinak všechna slunce Mléčné dráhy to nedokážou.

◆ *Obloha hovoří o díle jeho rukou. (v. 2)*

Není tu líčena jen nádenická práce, ale práce rukou. Prostor je plný díla Hospo-

dinových moudrých a tvořivých rukou. K tvořivému Duchu jsou tu přičteny i ruce, aby tak byla zdůrazněna Jeho péče a činnost, i aby Mu mohli smrtelníci alespoň zčásti porozumět. Je pokořující, sledáváme-li, že i ti nejoddanější a nevyšpleji myslící tvorové, chtějí-li vyjádřit nejvznešenější myšlenky o Bohu, musí užít zemských slov a přirovnání. Jsme děti a každý z nás musí vyznat: „Myslím jako dítě a mluvím jako dítě.“ Bůh se pohybuje v onom nesmírném prostoru, který je nad námi. Hvězdy jako vlajka ukazují, že Král je doma. Visí jako štít a nevěrci mohou tak vidět, že On pohrdá jejich popíráním Jeho jsoucnosti. Ten, kdo pohledí k obloze a potom píše, že není Boha, označuje se v téže chvíli za blázna a lháře. Je podivné, že někteří lidé, ač milují Boha, přece se bojí učit se z knihy přírody, jež nám jasně Boha zjevuje. Falešná duchovnost některých věřících, kteří jsou přílišnými nebešťany, než aby uvažovali o nebesích, kryje tak chvástání nevěrců, kteří tvrdí, že příroda popírá zjevení. Nejmoudřejší jsou ti, kteří se zbožnou uctivostí sledují stopy Hospodiny jak v milosti, tak i ve stvoření. Jen pošetilci se bojí, aby poctivé studium tohoto neublížilo víře v to druhé. Dobře pravil dr. Cosh: „Často jsme nařikali nad pokusem lidí postavit Boží dílo proti Božím Slovu, čímž byla vzbuzena a propagována neustálá žárlivost, jež se hodila jinam a neměla se ukazovat tam, kde mělo vládnout neustálé spojení. Především nám bylo líto, že toto úsilí se vydávalo na to, aby byla podceňována příroda v porovnání se vznešeným zjevením. Zdá se, že je to snižování jedné části Božího díla, abychom tak vyvýšili a doporučili část druhou. Necht' věda a náboženství nejsou

považovány za proti sobě vzdorně stojící tvrze, jejichž vojsko se ohání nepřátelský mečem. Necht' raději uvažují o tom, jak mnoho mají společných nepřátel. Příliš mnoho nepřátel jak v nevědomosti a předsudku, tak i ve vášni a různých neřestech, než aby marnili vzájemné síly v nepřátelství. Věda má svůj základ a tak je tomu i v náboženství. Necht' stojí tyto základy a budou stát pevněji a stanou se tak částí velké továrny, zřízené k Boží slávě. Necht' jedna je vnější částí, zatímco v druhé ti, kteří mají víru, pokleknou, modlí se a chválí. Necht' jedna je svatyní, v níž lidské vědění klade nejvzácnější kadidlo jako oběť Bohu a ta druhá svatyní svatých, oddělenou od oné oponou roztrženou na dva kusy a tady na krvi skropeném trůnu milosti, necht' vyléváme lásku smířeného srdce a nasloucháme moudrosti živého Boha.“

◆ *Svoji řeč předává jeden den druhému, noc noci sděluje poznatky. (v. 3)*

Jakoby jeden den byl pokračováním historie předešlého a jedna noc za druhou jakoby předcházela podivuhodný příběh noci nastávající. Původně to znamená vylévání či přetékání řeči. Jakoby dny i noci byly studnicí, neustále oplývající chválou Hospodina. Kéž bychom často pili z této nebeské studnice a učili se chválit Boha! Tito svědkové tam nahoře nemohou být zabiti ani umlčeni. Tam nahoře neustále mluví o Božím vědění, bez bázně a neovlivnění úsudkem lidí. I střídající se den s nocí mluví tichou řečí a světlo i stín zjevují Toho Neviditelného. Kéž i střídající se okolnosti našeho života činí totéž. Kéž, zatímco blahoslavíme Boha ve dnech radosti, vyvyšujeme Ho též jako Toho, který „dává zpěv i v noci“.

24 ZÁPAS O DUŠI

Každý člověk by se měl naučit úloze, kterou mu dává den i noc. Ve dne i v noci bychom měli myslet na to, jak čas letí i na proměnu pozemských věcí. Na to, jak krátce trvá radost i bolest a na to, jakou cenu má náš život. Vždyť nemůžeme zavolat zpět ani jedinou jeho hodinu, ani zastavit blížící se věčnost. Zatímco den nám dává práci, noc nám připomíná, abychom se připravili na poslední domov. Den nás vybízí k práci pro Boha a noc zve k odpočívání v Něm. Den nám přikazuje, abychom vyhlíželi onen nekonečný den, a noc nás napomíná, abychom utekli před věčně trvajícím nocí.

◆ *Není to řeč lidská, nejsou to slova, takový hlas od nich nelze slyšet. (v. 4)*

Každý člověk může naslouchat hlasu hvězd. Na zemi je mnoho jazyků. V nebi však jen jediný a tomu může porozumět každý, kdo jen chce. Ani ti nejzatemnělejší pohané nejsou bez výmluvy, neobjeví-li neviditelné Boží dílo v tom, co učinil. Slunce, měsíc i hvězdy jsou putujícími Božími kazateli. Jsou na své pouti jako apoštolové, kteří utvrzují ty, kdo vzhlíží k Pánu a soudí svým oběhem ty, kdo se klaní modlám.

V poznámce máme překlad, který je doslovnější a obsahuje méně opakování: „není slyšet žádná řeč, ani žádný hlas.“ To znamená, že jejich učení není pro sluch a není vyjádřeno slovy. Je obrazné a je zaměřeno pro oko srdce. Nedotýká se smyslu, kterým přichází víra, neboť tato přichází ze slyšení. Ježíš Kristus je nazván Slovem, neboť On je daleko zřetelnějším vyjádřením toho, čím je Bůh Otec, než nám mohou povědět nebesa. Tato jsou jen němými učiteli. Vždyť ani hvězda ani slunce nedokážou povědět jediné slovo. Ježíš však je obrazem Hospodinovy osoby a je zván Slovem Boha.

◆ *Jejich tón zvučí celičkou zemí, zní jejich hovor po širém světě. (v. 5)*

Ač se nebeská tělesa pohybují ve velebném tichu, přece uchu našeho rozumu podávají cenné poučení. Nemluví skutečnými slovy a přece jejich poučení je tak jasné, že můžeme o něm takto hovořit. Horne praví, že vyslovená věta je vlastně souhrnem znamení a tady je řečeno, že nebesa mluví svým jednáním a zásahy. Slova přírody jsou podobná slovům hluchoněmého, ale milost mluví jasně o Otci. Dráha, kterou putují, ukazuje na rozsáhlou jejich panství, které, jak svědčí, se táhne až na nejzazší konec země, na níž lze bydlet. Žádný člověk žijící pod klenbou nebe, nebydlí mimo hranice působení těchto kazatelů Božího dvora. Je snadné utéci před světem kazatelů, kteří jsou jako hvězdy v pravici Syna člověka. A přece i tehdy lidé, jejichž svědomí není zatvrzelé, shledají, že je obviňuje Nátan a Jonáš, že je varuje Eliáš, že jim hrozí v tichu hvězdné noci. Hlasy nebes nejvíce působí na omilostněné duše. Tyto pocítují líbezný vliv Plejád a jsou přitahovány k Bohu Otci zářivou rukou Orionu.

◆ *Bůh slunci na nebi postavil stan. (v. 5)*

Slunce se utábořilo na nebesích a kráčí svou zářivou cestou jako mocný vládce. Nemá trvalý příbytek, ale jako poutník staví opět a skládá svůj stánek, stánek, který brzy bude stržen a svinut jako svitek. Jako královský stan stojí uprostřed vojska, tak i slunce se ukazuje jako král mezi hvězdami.

◆ *Ono jak ženich z komnaty vyjde, vesele jako rek, když běží k cíli. (v. 6)*

Ženich vychází bohatě oděn a jeho tvář září radostí, o níž se sdílí se všemi kolem sebe. Takové, ba mnohem slavnější, je vycházející slunce. „Veselí se jako udatný

rek, cestou běžeti maje.“ Jako závodník radostně se soustředí na běh, který má vykonat, tak i slunce spěchá s neporovnatelnou přesností a neúnavnou rychlostí k vytčenému cíli. Je to pro něho jen hra. Není u něj ani známky úsilí, skleslosti či vyčerpání. Žádné stvoření nedává zemi tolik radosti jako její ženich – slunce a žádný kůň ani orel nemohou ani na okamžik přirovnat rychlost svého pohybu k tomuto nebeskému závodníkovi. Avšak veškerá jeho sláva je jen slávou, kterou mu udělil Bůh. I světlo, kterým svítí je vypůjčeno od slavného Otce světla.

♦ *Vychází na jednom okraji nebes, probíhá obloukem k druhému konci. (v. 7)*

Šíří své světlo až na hranice slunečního nebe, křížuje pravidelným pohybem znamení zvířetníků a neodpírá své světlo nikomu, kdo bydlí v jeho dosahu.

♦ *A nic se neskryje před jeho zárem. (v. 7)*
Žár slunce působí nahoře, dole i kolem. Nitro země je od starodávna ovlivněno působením slunečních paprsků. Nejhlubší útroby země dosud pocítí u něj

moc. Ač se tam nedostane světlo, přece tam pronikne žár a vliv slunce.

Není pochyby o tom, že je možné srovnávat nebe milosti s přirozeným nebem. Boží cesta milosti je vznešená a neobsáhlá, plná Jeho slávy. Máme obdivovat a pilně studovat vše, co nám tato skýtá. Její světlo i stín nás mají poučit. Do jisté míry byla ohlášena každému člověku a v určený čas bude plně oznámena do všech končin země. Ježíš jako slunce je uprostřed těch, jimž je zjeven a bydlí mezi lidmi v plné slávě. Raduje se jako Ženich ze Svě církve a zjevuje Sebe lidem. Jako závodník dosahuje slávy. Uděluje milost a požehnání až do nejdelších končin země. Není ani jedině hledající duše, i když je ponížena a zkažená, jíž by bylo odepřeno teplo a požehnání Jeho lásky. I smrt pocítuje moc Jeho přítomnosti a vzdává se těla svatých. Tato zahynulá země bude opět vrácena své původní slávě.

– Charles Haddon Spurgeon –
Davidova klenotnice, Žalm 19,1-7,
překlad Bohumila Hejzlarová

CO ŘÍKAJÍ NOVÍ EVANGELIKÁLOVÉ o fundamentalistech

Druhá kapitoly z brožury „Jsme fundamentalisté?“. První byla pod názvem „Nový evangelikalismus“ uveřejněna v Zápase o duši č. 106, V této části autor rozebírá definici fundamentalistů od D. Tidballa a J. Stotta, a ukazuje způsoby, jimiž se zastánci nového evangelikalismu snaží zdiskreditovat biblický fundamentalismus.

Ve vztahu ke katolíkům a teologickým liberálům dokážou být noví evangelikálové velmi příjemní, ale když přijde řeč na evangelikály starého stylu (fundamentalisty), už tolik milosti neprokazují. Typický novoevangelikální popis fundamentalismu pochází od Dereka Tidballa, který si ho vypůjčil od Johna R. W. Stotta. Uvádí v něm osm rozdílů mezi těmito dvěma

přístupy, ale jsou podány tak, aby nebylo pochyb, jak vysoce negativní a omezující postoje fundamentalisté nabízejí. V kontrastu k tomu vypadají noví evangelikálové jako tolerantnější, ušlechtlejší, pružnější, rozumnější, učenější a každopádně příjemnější.

Tato velice sporná a nelichotivá definice sotva představuje objektivní přís-

26 ZÁPAS O DUŠI

tup. Muselo dát velkou práci uspořádat tyto rozdíly do podoby tak nevýhodné pro fundamentalisty. Tato Tidball-Stotova definice si sotva zaslouží, aby ji někdo bral vážně, ale protože je typická pro autory, kteří jsou vůči fundamentalistům nepřátelští, musíme ji zohlednit. Zde je tedy oněch osm rozdílů mezi fundamentalisty a novými evangelikály (mírně zkráceno).

Tvrdí, že:

1. Fundamentalisté nedůvěřují vědě. (Evangelikálové jsou vědě otevření.)
2. Fundamentalisté popírají lidský a kulturní rozsah Bible. (Evangelikálové jej uznávají.)
3. Fundamentalisté uznávají *Autorizovanou verzi* (pozn. red.: překlad Bible – překlad krále Jakuba, King James Version, který odpovídá naší Bibli kralické) a nedůvěřují překladům, které nejsou založené na *Textu receptu*. (Pozn. red.: *Textus receptus* je řecký text Nového zákona, který byl rozšířen mezi řecky mluvícími církvemi před rokem 1516 a byl rekonstruován podle dostupných rukopisů. Do roku 1881 byl hlavním textem pro překlad Nového zákona do národních jazyků – u nás Bible kralická.) (Evangelikálové věří, že současné překlady jsou přesnější.)
4. Fundamentalisté vykládají Bibli doslovně. (Evangelikálové uznávají potřebu pracovat na jejím výkladu.)
5. Fundamentalisté věří v oddělenost církve a zcela se distancují od ekumenického hnutí. (Evangelikálové jsou mnohem otevřenější vůči ostatním křesťanům.)
6. Fundamentalisté umožňují, aby jejich přesvědčení bylo nekriticky

ovlivňováno jejich kulturou. (Evangelikálové si uvědomují, že kultura utváří víru a chtějí tomu předcházet.)

7. Fundamentalisté jsou často na pravé straně politického spektra a stranou od tradiční dobročinnosti, hostejní vůči sociálnímu zlu. (Evangelikálové jsou politicky různorodí a uvádějí sociální hlediska evangelia do praxe.)
8. Fundamentalisté trvají na premileniálním pohledu na druhý příchod. (Evangelikálové uznávají různost názorů.)

Kdo by chtěl, po přečtení tohoto seznamu, patřit mezi fundamentalisty? Vždyť to musí být tlupa pomatených, úzkoprských, zpátečnických, nespokojených lidí, kteří jsou proti všem. Dáme si tu práci a podíváme se na tyto rozdíly z trochu jiného úhlu pohledu, a věříme, že v pravém světle ukážeme, že toto negativní stanovisko, které poškozuje pravdu, pochází z dílny nových evangelikálů. Tento popis není jediným příkladem bezdůvodného a cynického nálepkování. Fundamentalismus je také popisován jako směr, který je proti všemu. Je proti evoluci, proti moderní teologii, proti intelektu, proti ekumenismu, proti feminismu a proti všemu, co vás napadne. Oponenti fundamentalismu se prostě vyžívají v tom, jak svého „nepřítele“ postavit do negativního světla.

Znovu se tedy podívejme na těch osm nejdůležitějších rozdílů mezi fundamentalismem a novým evangelikalismem s cílem ukázat, co skutečně je fundamentalismus a kde se noví evangelikálové mýlí. (Nejméně podstatný je osmý bod, ve skutečnosti historický omyl. Aby tento přehled byl co nejstručnější, budeme se jím zabývat v příloze na konci brožury.)

1 Nejprve se podíváme na prohlášení, že *fundamentalisté nedůvěřují vědě, zatímco noví evangelikálové jsou vůči ní otevření*. To však není celá pravda, stojí totiž za to se ptát, o jaké vědě mluvíme? Fundamentalisté se vždy důrazně angažovali ve vědě, ale vždy v té důvěryhodné. Byli snad kdy horlivější vědci než lidé jako B. B. Warfield a J. Gresham Machen? Bylo snad kdy větší období svědomitosti a hloubky v celé historii křesťanské církve než ultrafundamentalistické období vyznavačů pravého přesvědčení (luteránů) a puritánů sedmnáctého století? Dnes jsou po celém světě fundamentalistické semináře a biblické školy, ve kterých studuje množství lidí. Máme snad říci, že ti všichni neradi studují? A co uděláme s faktem, že prakticky většina prestižních teologických institucí na západě vznikla jako fundamentalistická vzdělávací místa, která si liberálové později přivlastnili? A navíc úcta ke vzdělání vedla fundamentalisty v Americe k rozvoji velkých a úspěšných univerzit svobodných umění.

Je to zkreslené a velice nepravdivé tvrzení, že ti, kteří se houževnatě drží autority inspirované Bible, nedůvěřují vědě. Ale jde o to, jak už bylo řečeno – jaké vědě? Zatímco fundamentalisté tradičně milují biblickou vědu, na druhé straně jsou vysoce nedůvěřiví k vědě nevěřících. Ve skutečnosti ji zcela odmítají. Vždyť čemu může cynicky orientovaný nevěřící rozumět, když se jedná o duchovní oblast? Jak může být nepřítel Božího plánu spasení kvalifikovaný v teologii? Bible říká, že pro duchovní chápání je nezbytné osvětlení a posvěcená obnova. Augustin označuje víru jako první podmínku ke schopnosti inter-

pretovat Svaté Písmo. Co může říci nebo vědět liberál?

Oproti tomu nový evangelikál doslova leží u nohou vědy nevěřících. Navštěvuje kurzy liberálních studií, bere v úvahu názory liberálních komentátorů, cituje liberální spisovatele a nechá se jimi ovlivňovat. Abychom byli upřímní, musíme přiznat, že s většinou těch nejhorších liberálních názorů nesouhlasí a dokonce o nich vede spory. Přesto si však od nich vypůjčuje a přijímá dosti velké množství jedu, a to z toho důvodu, že nový evangelikál chce být uznáván na akademické půdě, kde panují liberálové. Chce zářit, získat uznání a postavení a patřit do komplexního světa teologické vědy.

Tento první rozdíl mezi fundamentalisty a novými evangelikály by měl být vyjádřen úplně jinak. Navrhujeme následující: *Fundamentalisté zastávají biblický princip, že evangelikální víra je pro opravdovou vědu nezbytná, zatímco noví evangelikálové jsou ochotni se učit i od těch, kteří se vysmívají inspirovanosti Bible a touží po světském úspěchu.*

Pokud by se noví evangelikálové jako Dr. Stott takto vyjádřili, většina jejich čtenářů by se spíše přiklonila na stranu fundamentalistů.

2 Druhé prohlášení v Tidball-Stottově definici fundamentalismu říká, že *fundamentalisté popírají (zatímco evangelikálové berou v úvahu) lidský a kulturní rozměr Bible*. To je nepochybně nejsprávnější postřeh v celé definici, přesto značný počet obyčejných křesťanů zřejmě nemá nejmenší tušení, co tato slova znamenají. Jde o toto: fundamentalisté věří, že Bible je zcela inspirovaná, takže i když Bůh využil lidské schopnosti každého pisatele, On sám dohlížel na to,

28 ZÁPAS O DUŠI

aby bylo jisté, že každé slovo bude napsané tak, jak to zamýšlel. Duch svatý neposkytl jen hlavní myšlenku celé zvěsti, ale každou větu, každé slovo. Navíc ještě fundamentalisté věří, že Bible je autorita, předkládá vše, čemu máme věřit a jak se máme chovat. Říká nám, jak máme žít a jak má vypadat církev. Řídí celý náš křesťanský i církevní život.

Pro nové evangelikály je však Bible překážkou, protože obsahuje množství nařízení, kterým se nechťejí podřizovat. Z toho důvodu se jim snaží vyhnout a zvolit jen taková přikázání, která jim vyhovují, a ta ostatní vyřadit. Liberalismus tomu skvěle posloužil. (Uvědomte si, že noví evangelikálové jsou zapuštěni v liberální vědě.) Liberalismus přišel s termínem „lidský a kulturní rozměr“. Tím prohlašují, že text Bible je silně ovlivněn lidským faktorem.

Jinými slovy, pokud nechcete doslova věřit ve stvoření během šesti dnů, pak stačí říci, že v tu dobu Bůh neměl k dispozici vzdělané vědce, kteří by mohli vysvětlit evoluci. A lidé by tomu stejně nerozuměli. A tak Hospodin popsal stvoření jazykem, kterému porozumí i dítě, podobně jako báji. Jedinou důležitou věcí ohledně stvoření je, že ho vykonal Bůh. Jak to udělal, není doslovně popsáno. Bible není vědecká učebnice a ti ubozí, nevzdělaní pisatelé byli omezeni svou jednoduchou kulturou a nedostatkem vědomostí. (To je většinový názor mezi novými evangelikály.)

Pokud nechcete být v církvi odkázáni jen na kazatelskou službu mužů, pak stačí jednoduše prohlásit, že Pavlovy výzvy na adresu žen spadají pouze do kulturního rámce té doby. Stačí podotknout, že kdyby Ježíš přišel ve dvacá-

tém století, zřejmě by za apoštoly vyvolil šest mužů a šest žen. Tímto prohlášením o „lidském a kulturním rozměru“ se můžete zbavit téměř všeho, v co nechcete věřit nebo poslouchat. Stačí říci: „To byla kulturní záležitost, to už pro nás dnes není zavazující.“ To je velice vážná věc a dá se o tom obšírně diskutovat, my však z důvodu stručnosti navrhuje, aby kvůli přesnějšímu vyjádření tento druhý rozdíl zněl následovně:

Fundamentalisté věří v absolutní inspiraci a autorství Bible, jejíž poselství nebylo nikterak překrouceno ani nevzdělaností či kulturou jejich lidských autorů. Avšak noví evangelikálové mají jen velmi nízké mínění o autoritě Písma, a to hlavně z toho důvodu, že přijali množství liberálních názorů ohledně vzniku Bible samotné.

3 Třetím rozdílem je názor, že *fundamentalisté uznávají Autorizovanou verzi Bible, zatímco noví evangelikálové věří, že existují mnohem přesnější překlady.* Začněme tím, že se nejedná o zcela přesné vyjádření. Bylo by správné říci, že *mnoho* fundamentalistů používá pouze *Autorizovanou verzi*. Najdou se však mnozí, kteří používají i jiné verze, jen jsou ostražití a dávají si pozor na chyby v moderních překladech.

I když formulace tohoto prohlášení je poněkud nesprávná, vystihuje velkou přednost fundamentalismu. Na rozdíl od nových evangelikálů záleží evangelikálům starého stylu mnohem víc na tom, aby rozlišili ten nejvěrohodnější text a následně pracovali s jeho nejpřesnějším překladem. Noví evangelikálové jsou více než připraveni přijímat textové teorie neevangelikálních učenců a schvalovat různé parafrázované a upravené překlady. To vše ukazuje, kdo má vysoké a kdo

snížené nároky na svatý text a jeho poselství.

4 Čtvrtý rozdíl uvádí stanovisko, že *fundamentalisté interpretují Bibli doslovně, zatímco evangelikálové si uvědomují potřebu pracovat na jejím výkladu*. To je asi ta nejzvláštnější pointa (či výsměch). Za touto Tidball-Stottovou definicí se skrývá více. Oni obviňují fundamentalisty, že nejsou schopni rozeznat v Bibli básnické znaky, metafory a symboly. Jinak řečeno, jsou neobratní vykladači. To obvinění je vskutku překvapivé. Fundamentalisté (obecně řečeno) jsou bezpochyby lidé Bible a není možné vážně zpochybňovat jejich svědomitou práci na poli exegeze. Po celém světě najdete knihy, které svědčí o důkladné interpretační činnosti fundamentalistů! Už jsme se o některých zmínili, včetně Ch. H. Spurgeona. Nejsou snad jejich knihy oceňovány právě pro výkladovou schopnost, hloubku a duchovní aplikaci? Dá se souhlasit s tím, že tito komentátoři nebrali v úvahu pravidla výkladu nebo různé druhy literárního vyjadřování v Bibli? Toto obvinění je vysoce nedůvěryhodné.

Za tímto čtvrtým rozdílem se však skrývá velmi nebezpečná věc, na kterou by si věřící měli dát pozor. V průběhu let se noví evangelikálové (zastařením liberálistem) nechali vtáhnout do rostoucího „sekulárního“ postoje k výkladu Bible, ve kterém fanaticky odborné analýzy textu vytlačily vlastní biblická pravidla výkladu (tak správně vyjádřená v době reformace). I toto téma je velice rozsáhlé, takže je zde nyní nemůžeme řešit, ale podle našeho soudu metody výkladu nových evangelikálů značně ubírají Bibli z její duchovní síly a jejího poselství.

Čtvrtý rozdíl by tedy měl znít: *Fundamentalisté vnímají Bibli jako knihu od Boha, která musí být interpretována s opatrností a s využitím jejich vlastních pravidel, zatímco noví evangelikálové stále více využívají metody, které pocházejí od liberálních kritiků a které zatemňují smysl textu.*

5 Pátý rozdíl říká, že *fundamentalisté věří v oddělenost církve, na rozdíl od nových evangelikálů, kteří jsou mnohem otevřenější vůči ostatním křesťanům*. Tento rozdíl je vyjádřen takovým způsobem, že zde fundamentalisté vypadají jako lidé bez rozumu a na druhé straně noví evangelikálové jsou vstřícní a velkomyslní. Ale co přesně má znamenat prohlášení, že „evangelikálové jsou mnohem otevřenější vůči ostatním křesťanům“? Tato slova prozrazují chatrný pohled na evangelium, který je pro evangelikály nového stylu typický. Myslí si, že neevangelikálové jako římská katolická a liberálové, jsou skutečně obrácení, bez ohledu na jejich názor na spasení a na duchovní zkušenost. To jsou ti „ostatní křesťané“, o kterých je řeč. Dovolují se čtenářům připomenout závěr z Nottinghamské konference z roku 1977, které předsedal J. R. W. Stott, který obsahoval následující klauzuli, „Tím, že budeme nahlížet na sebe a římské katolíky jako na spolukřesťany, učiníme pokání z postojů, které mohly vypadat jako bychom to popírali.“ Jinými slovy, noví evangelikálové věří, že lidé mohou být spaseni, aniž by rozuměli nebo souhlasili s hlavními pravdami evangelia.

S tímto posledním rozdílem bychom mohli souhlasit, pokud by zněl následovně: *Fundamentalisté duchovně neuznávají, nemají obecnství ani jiný druh spolupráce s těmi, kteří popírají nebo stojí*

30 ZÁPAS O DUŠI

v opozici vůči biblickému evangeliu, přestože noví evangelikálové se s nimi plně ztotožňují a ujišťují je, že jejich neevangelikální pravdy jsou dostatečně dobré a stačí ke spasení. Nebo bychom mohli tento pátý rozdíl vyjádřit i takto: *Fundamentalisté věří, že je nutné poslouchat Boží slovo, když přikazuje, že neskonale vzácné evangelium, které jediné přináší spásu ztraceným duším, musí být zachováváno jako bezchybné a pokud to bude nezbytné, bráněno vlastním životem; tuto povinnost noví evangelikálové odmítají a staví evangelium na stejnou úroveň s falešnými doktrínami jako jednu z několika stejných možností.*

Noví evangelikálové opakovaně prohlašují, že katolíci mohou být obráćeni, aniž by chápali zprávu evangelia o usmíření, pokání nebo víře a bez evangelikální zkušenosti nového narození. Dr. Billy Graham v minulosti prohlásil, že Jeho královská výsost princ z Walesu, bývalý americký prezident Richard Nixon a bývalý arcibiskup z Canterbury Michael Ramsey byli skuteční křesťané. Žádná z těchto veřejně známých osobností nikdy žádnou formou nevyjádřila svou víru v evangelium, ale to noví evangelikálové nepotřebují. Jejich definice „obrácení“ je natolik široká, že stačí i nepatrný projev souhlasu, že Ježíš Kristus je Bůh.

Definice pátého rozdílu zobrazuje fundamentalismus jako negativní názor. Ale jsou to právě noví evangelikálové, kteří odmítají exkluzivní působnost evangelia k záchraně duší. Jsou to právě noví evangelikálové, kteří odmítají ten královský klenot spasení – ospravedlnění pouze z víry skrze smířčí dílo Ježíše Krista našeho Pána. Právě oni mají negativní a destruktivní názor.

6 Šestý bod uvádí, že *fundamentalisté umožňují, aby jejich přesvědčení bylo nekriticky ovlivňováno jejich kulturou, zatímco evangelikálové si uvědomují, že kultura víru utváří.* Ve druhém rozdílu prohlašovali, že kulturní faktory výrazně mění biblickou zprávu. Teď šestý rozdíl používá stejnou myšlenku ve vztahu k evangelikální „tradicí“. Je to snaha, jak ospravedlnit podkopání dlouho zavedených standardů a praktik v církvi.

V rámci tohoto šestého rozdílu můžeme přemýšlet o následujícím – Proč bychom měli trvat na vážném, objektivním uctívání a používat jen omezený počet hudebních nástrojů jako varhany a klavír? Proč bychom měli vyjmout tanec a herectví z uctívání? Proč bychom měli rozlišovat mezi „duchovní“ a „světskou“ hudbou? Proč bychom měli kázat způsobem, jakým kážeme? Cožpak si neuvědomujeme, že vše, co děláme, ovlivňuje kultura? Na tom není nic zvláštního. Určitě se musíme měnit, přizpůsobovat a učit se z nové kultury a tak dále. V šestém rozdílu nacházíme snahu zbavit se zbožných způsobů z minulosti a popřít, že kdy pocházely z principů Písma. Je to pokus, jak ospravedlnit svobodu k experimentování a dělat, co se nám líbí.

Fundamentalisté obecně odolávají těmto útokům na generace minulých křesťanů ze strany nových evangelikálů. Fundamentalisté nepřipisují zvláštní význam jejich tradicím, ale vysoce je uznávají, pokud jasně vycházejí z Božího slova. Na druhé straně noví evangelikálové se mohou přetrhout, aby zpochybnili vše zděděné z minulosti a aby mohli přijmout zvyky a způsoby uctívání, které se líbí lidskému smýšlení ve světě.

7 Sedmý rozdíl říká, že *fundamentalisté jsou většinou na pravé straně politického spektra a.....lhostejní vůči sociálnímu zlu, na rozdíl od evangelikálů, kteří jsou politicky různorodí a uvádějí sociální hlediska evangelia do praxe.* I tento rozdíl je podobně zavádějící jako předchozí. Pokud se týká Spojeného království, politické sympatie evangelikálů starého a nového stylu se téměř nedají rozlišit. Křesťanští voliči se více rozhodují na základě morální politiky strany než ekonomické politiky.

A co práce v sociální oblasti? Je snad pravda, že jsou do ní noví evangelikálové mnohem více zapojeni než fundamentalisté a že ti se o ni nezajímají? To jistě není pravda. Rozdíl je v pořadí priorit. Podle fundamentalistů Boží slovo přikazuje věřícím, aby na prvním místě měli starost o záchranu duší, a to skutečně musíme dělat. Na dalším místě je přesto v srdci věřícího prokazování soucitu a slitování s těmi, kteří trpí. Noví evangelikálové často tento příkaz Páně převracejí. Většina z nich se častěji zabývá sociálními aspekty než šířením evangelia. Je mnoho těch, kteří pracují v sociální oblasti, protože nemají žádnou víru v moc kázání evangelia. Nespočet knih od novoevangelikálních autorů říká, že se nikdy nemůžeme k lidem přiblížit, dokud je nezískáme právě v sociální oblasti. Musíme konat dobro pro společnost, protože v tom je jediná naděje, že nás budou poslouchat. To nepochybně odráží nedostatek víry i neposlušnost.

Fundamentalisté zastávají názor, že záležitosti Páně jsou na prvním místě. Boží lidé dneška musí dělat to samé, co dělali Pavel a jeho současníci v dobách rané církve. Evangelium je naše priorita

a projev křesťanského charakteru a soucitu je jeho důsledkem. Fundamentalisté říkají, že právě evangelium může přinést největší sociální dopad. Pokud sloužíme v oblasti, kde je chudoba, kriminalita, alkoholismus, závislost, nemorálnost, násilí v rodinách a zneužívání dětí, co lepšího můžeme přinést, aby došlo k nápravě? Známe jedinou odpověď – nedělní školu pro co nejvíce dětí a dospělé zasáhnout evangeliem. Jen obrácení může lidi proměnit, ulevit rodinám a vnést do nich novou sílu a nový život.

Největší sociální prací je *duchovní* práce. V mnoha oblastech městských center nejvíce pomůže stará dobrá nedělní škola spolu s večerními setkáními během týdne. Pro množství nemilovaných či deprimovaných dětí se takové místo stává druhým domovem, místem, kde mohou potkat lásku a křesťanský charakter a především samotného Pána nebe i země.

V roce 1739, kdy George Whitefield, John Wesley a jiní začali veřejně kázat na téma velkého probuzení, byla britská společnost zcela zkažená a nacházela se na prahu revoluce. Bylo to *duchovní* požehnání, které tuto zemi zachránilo před bídou a utrpením. Bylo to evangelium, které přineslo zodpovědnost místo nečestnosti a slušnost místo nemorálnosti. Velký počet lidí se obrátil k Bohu a to mělo obrovský sociální dopad na celý národ. A navíc s tolika obnovenými a laskavými srdci se v *návaznosti na probuzení* všude rozrostla soucitná péče. A tak fundamentalisté (neboť v osmnáctém a devatenáctém století to byli právě tito kazatelé) v té době založili školy pro chudé, sirotčince, nemocnice a další dobročinná zařízení, která do té doby v takové míře byla nevídaná. Nebyl snad

32 ZÁPAS O DUŠI

Lord z Shaftesbury (pozn. red.: sociální reformátor, autor zákonů o továrnách, které znamenaly konec dětské práce a čtrnáctihodinové pracovní doby) duchovně opravdový fundamentalista? A George Müller (pozn. red.: zakladatel mnoha sirotčinců, muž modlitby a víry) nebyl fundamentalista? A co Ch. H. Spurgeon a Dr. Tom Barnardo – nebyli snad ve své věrnosti Bibli fundamentalisté? Největší zastánci křesťanské činnosti v sociální oblasti byli v minulosti téměř beze zbytku právě fundamentalisté.

Tento sedmý rozdíl by tedy určitě měl být přepsán do této podoby – *Fundamentalisté jsou poslušní nejvyššího poslání, které dostali od Ježíše Krista, což je na prvním místě záchrana lidských duší. Věřící, že to je největší soucitné dílo a že všechny ostatní soucitné skutky budou vycházet z proměněných srdcí. Noví evangelikálové však podceňují práci Ducha svatého při vkládá-*

ní evangelia do srdcí a věří, že si musí zajistit posluchače pomocí sociálních aktivit.

Ve všech těchto rozdílech nejsou ti negativní fundamentalisté, ale noví evangelikálové. Schvalují i jiné cesty k Bohu a tím ruší výhradní způsob spasení. Zároveň se vzdávají úžasné čistoty, srozumitelnosti, slávy a autority Bible, která je nad všemi kulturami. Božímu lidu otevírají dveře ke světskosti tím, že napadají staré standardy chování a životního stylu – vysmívají se jim jako pouhým projevům určité kultury. Je nesporné, že téměř v každém z těchto rozdílů poškozují nebo ničí ustanovení, která Bůh dal svému lidu. A také jde o to popsat fundamentalisty cynicky a negativně.

Pozitivní definice fundamentalismu je vyjádřena v následující části – *Znaky toho, kdo vede skutečný boj.*

– Peter Masters –

(překlad Dana Vondrušková)

KALVÍNSKÁ REFORMACE – CESTA Z DEFORMACE

V tomto roce (pozn. red.: rok 2009) si reformované církve celého světa připomínají 500. výročí narození Jana Kalvína. Vzpomínka se v podstatě netýká jen osobnosti Kalvína, ale připomíná vděčnost Bohu za vše, co v osobě reformátora 16. století nejen církve, ale celý svět získali.

Nemůžeme opomenout Kalvínovo lpění na čistotě Božího slova, hledání Boží slávy ve světě, který morálně stále více upadal a jeho naznačená východiska z krize společnosti. Už jen proto ne, že Kalvín svým životním dílem, pokládal svět za úrodnou půdu, na kterou má nárok Bůh a kde se má uplatňovat Jeho spravedlnost. Také proto jsou Kalvínovy výklady Písma hodnoceny jako „sola Scriptura civitate interpretata“, což znamená, že odkaz Svatého Písma má význam i mimo hranice církve. Svou činností i celým svým životem ne-

přispěl jen k duchovní, ale i ke společenské obnově, o čemž svědčí demokratizace prostředí a budování lidského života na nových mravních základech. Abychom lépe porozuměli Kalvínovu odkazu, potřebujeme nutně znát nejen dobu, v níž žil, ale i to, co jí předcházelo. Z tohoto poznání je potom patrné, jak se vyvíjela potřeba změny společenské morálky, větší spravedlnosti a pokoje.

Historie

Již ve 4. století, kdy římský císař Konstantin přestal pronásledovat křesťany

a císař Theodosius později prohlásil křesťanství za státní náboženství, se objevují pokusy o změny. Církev totiž stála před dilematem: udržet čistotu učení, nebo žít podle možností a ve spolupráci se státní mocí usilovat o misií mezi masou pokřtěných. Zvolila si tu snadnější cestu a tak se křesťanství stalo oporou státu. Tímto aktem začal proces deformace. Prostřednictvím koncilů a formulací dogmat se církev snažila zachovat původní učení. Když se později vedení církve stalo součástí vládnoucí moci, církve se odklonila od původního Kristova učení a své mocenské ambice chtěla podpořit i teologicky. Můžeme tedy říci, že reformační zápolení se sjednocovalo proti světské moci. Hnutí za svobodu ve Švýcarsku proti Španělům, v našich zemích proti Habsburkům, se staly nástrojem, který šířil myšlenky reformace. Reformace započatá M. Lutherem, která se týkala vztahů s vrchností, nebyla tak radikální jako Kalvínovo učení. Ten totiž hlásal, že povinnosti vůči panstvu resp. vůči vládě mají nejen poddaní, ale i vláda má povinnosti zlepšovat úděl poddaných. Zabýval se tím, jak řešit situace, kdy se vrchnost změní v despoty a tyranizuje lid i následovníky evangelia? Lutherovou odpovědí na tuto otázku bylo, aby trpěli, nebo aby se vystěhovali. Kalvín však řekl, že Bůh nedal vrchnosti jen práva, ale i povinnosti, a proto ti, kdo se chovají despoticky, porušují Boží přikázání. Kalvín šel dokonce tak daleko, že připustil likvidaci despotické vlády ozbrojenými silami. Tyto myšlenky se v podstatě staly teologickým základem francouzských hugenotů, alsaských reformovaných, německých protestantů a v neposlední řadě i maďarských bojovníků za svobodu v 17. století

pod zástavou Bočkaje a Rákocziho. V té době totiž Maďaři trpěli pod dvojitou nadvládou – na jedné straně byli Habsburkové, na druhé expanzivní Turci – proto se víceméně přiklonili ke kalvínské reformaci. To bylo příčinou, proč se Maďaři v Karpaté kotlině stali převážně kalvinisty.

Teologie, ekonomie, společnost

Kalvín svým učením představil teologii, na které je možné dodnes stavět a růst. Jednoduchost bohoslužeb má být každému srozumitelná. Při vyučování usiloval o věrnou a okamžitou aplikaci Písma. Svě hlavní dílo, „Institute křesťanského náboženství“ (Institutio religionis Christianae), zpracoval velmi důkladně. Svě myšlenky rozšířil na život víry a každodenní život. Můžeme směle říci, že se mu podařilo vyložit nejsrozumitelnější a nejčistější smysl a podstatu večere Páně. Odmítl koncepci transsubstanciacie (proměna vína a chleba ve skutečnou krev a tělo Krista – pozn. překl.) a zabýval se tím, co se děje s duší účastníka večere Páně. Večeři Páně pokládal za „unie mystica cum Christo“, tedy tajemné sjednocení s Kristem.

Kalvínovo učení o předurčení (predestinatio) dodnes mnozí zpochybňují a odzuzují, ale on pouze prohlásil na základě sv. Písma a učení sv. Augustina, že k Boží svrchovanosti patří i Jeho vůle někoho vyvolit pro spasení nebo zatracení. To vše zůstává před člověkem Božím tajemstvím.

Svě plány o správě církve v Ženevě nemohl realizovat, protože občanské vedení města to nepřipustilo. Ale tam, kde vrchnost nebo vláda uvolnila svůj dohled nad církví, tam církve dosáhla autonomie a sbory získaly samosprávu. Nejzajímavější a z hlediska praktického života nejužitečnější částí jeho učení je pokus o reformu společenského života. Skrze

34 ZÁPAS O DUŠI

nastalý pokrok v oblasti vědy popřel působení andělů jako zprostředkovatelů spásy a pomocníků při správě světa. Hlásal, že jedině Bůh je stvořitelem a udržovatelem tohoto světa. Bůh člověku přikázal, aby si skrze poznání podmaňoval Zemi. Tím začal proces, který vysvětluje rozmach vědeckých objevů 17. století.

Kalvín dosáhl rozvoje hospodářského života tím, že připustil placení úroků. Zreformoval finančníctví tak, že prohlásil zákaz úročení půjček předchozího období za chybu. Byl přesvědčen, že pokud je někdo nucen půjčit si z existenčních důvodů, pak je třeba poskytnout bratrskou pomoc. Ale pokud si někdo chce půjčit kvůli zbohatnutí, pak má povinnost ze zisku získaného půjčkou splatit určitou část navíc, t.j. zaplatit úroky.

Práci považoval za povinnost, která vyplývá z řádu stvoření. Toho, kdo nepracoval a z lenosti byl odkázán na žebrání, takže žil na úkor společnosti, odsuzoval. V tomto smyslu se snažil každému praceschopnému jednotlivci v Ženevě poskytnout práci a ten, který ani tak nechtěl pracovat, musel město opustit. O práci neschopné však bylo postaráno, stejně jako o vdovy a sirotky a chudí byli léčeni bezplatně. Občanský život na každé úrovni byl organizován na základě přikázání Písma.

Kalvín nedržel v ruce klíč k řešení každého problému, ale nikdy neztratil ze zřetele toho, který v jeho životě způsobil změny a jehož on sám následoval: Pána Ježíše Krista. Během celého jeho života, rozhodování a života víry vždy pozorujeme a cítíme, že mu šlo o hledání Boží slávy. Jeho heslem bylo: Soli Deo Gloria – Jedině Bohu sláva. Vše zmíněné by nás mělo nasměrovat k tomu, abychom věnovali pozornost tomu, co Bůh skrze Písmo říká a abychom každodenně sloužili Jeho slávě, protože jsme k tomu povoláni.

Výročí Kalvínova narození si připomínáme proto, abychom více přemýšleli o odkazu jeho díla, a ne proto, že jde o bezchybného a před Bohem bezúhonného člověka. Ať je mi vzdána jakákoliv snaha oslavovat člověka, vždyť sám Kalvín si to nepřál (proto zanechal závět, kde si přál, aby byl pochován v neznámém hrobě). On sám se považoval za hříšného a slabého člověka, který se bouřil proti Boží vůli.

Poznávejme tohoto reformátora, protože může být příkladem ve víře, vzdělání a duchovní hloubce i člověku 21. století.

– László Fazekas –

(biskup Reformované křesťanské církve na Slovensku – překlad z maďarštiny: šm a kas)

Proto je třeba, abychom již uznali, že naše spasení se zakládá na pouhém milosrdenství Božím, nikoli však na nějaké naší důstojnosti ani na ničem, co z nás vychází. Proto se sluší, abychom celou nadějí postavili v tom, že se neohlížíme na žádné skutky, ani v nich nehledáme nějaké pomoci. A tak povaha víry záleží v tom: uší otevřítí, oči zavřítí, to znamená pozorně patřiti na zaslíbení, odvracet myšlení ode vši lidské důstojnosti nebo zásluhy. Nikdy totiž nebudeme dosti důvěřovat Bohu, jestliže jsme úplně neztratilí důvěru v sebe, nikdy v něm neposilníme dost svých srdcí, nebyla-li v nás dříve pokořena.

– Jan Kalvín –

Instituce křesťanského náboženství, kap. 1, O zákoně s výkladem Desatera, cit. v: Tony Lane, Dějiny křesťanského myšlení, s. 160.

NAŠE IDENTITA – CO ZNAMENÁ BÝT EVANGELÍKEM

Hlavním tématem letošního synodu Slezské církve evangelické augsburského vyznání byla otázka naší identity – co znamená být evangelíkem a. v. Svůj příspěvek k této problematice jsem pojal spíše jako své osobní svědectví než nějakou teologickou rozpravu, ke které se ani necítím být povolán.

Mají denominace dnes ještě význam?

Různé jevy v dnešní společnosti bývají označovány předponou „post“. V oblasti křesťanství a církevního života se někdy mluví o době postdenominační. Toto označení má vyjádřit skutečnost, že v dnešní době již nemá smysl se zabývat denominacemi, protože jejich doba pominula. Vyjádření mnohých mladých lidí z naší církve se zdají tomu nasvědčovat. Má tedy ještě vůbec význam hledat nějakou identitu, snažit se vymezovat, co znamená být slezským evangelíkem a. v.?

Kdybyste mi položili stejnou otázku před více než 10 lety, měl bych také určité pochybnosti. Sám bych se zařadil spíše mezi konzervativního evangelikálního křesťana, možná bych dodal přívlástek necharismatický. Ale proč být slezským evangelíkem a. v.? Kvůli křtu dětí a konfirmaci? Kvůli chápání Večeře Páně? Kvůli určitému řádu při bohoslužbách? To všechno pro mne nebylo dostatečně určující ani vymezující. Budu-li upřímný, v některých aspektech to možná bylo dokonce i matoucí.

Máme svobodnou vůli?

Začnu ze zcela jiného konce. Kdybyste mi před více než deseti lety položili otázku, zda má člověk svobodnou vůli, aby se mohl rozhodnout, zda přijme či odmítne evangelium, určitě bych odpověděl, že ano. Vždyť to slyšíme tak často při různých evangelizacích: Člověk se musí pouze rozhodnout – pro Krista, přijmout spasení apod. A rozhodnutí určitě před-

pokládá svobodnou vůli. Kdyby mi tedy někdo tvrdil, že člověk nemá svobodnou vůli k rozhodnutí v otázce svého spasení, pak bych ho pokládal za bludáře, za někoho, kdo nerozumí základním otázkám křesťanství.

Byl jsem vychován jako evangelík, člen Slezské evangelické církve a. v. Z kazatelný oldřichovického sboru jsem slyšel citace Lutherových výroků k některým věroučným otázkám, slyšel jsem o některých epizodách z Lutherova života, ale do svých 38 let jsem nevěděl o jednom stěžejním díle, které napsal Martin Luther, totiž rozpravu „O ztotožněné vůli“. Nešlo o dílo ledajaké, protože tato kniha byla odpovědí na vyzvání jednoho z největších křesťanských myslitelů v tehdejší Evropě, Erazma Roterdamského, který se sám hlásil k reformního křídla tehdejší katolické církve avšak byl současně křesťanským humanistou, jemuž šlo především o nápravu zkažených mravů v tehdejší církvi pokojným způsobem.

Má cesta k poznání

Krátce vám nyní popíšu cestu, která mě přivedla k této knize. Určující v tom byla moje životní zkušenost s vážným onemocněním, které přišlo zcela bez varování a předchozích příznaků. Tehdy jsem byl na několik měsíců vyřazen z pracovního procesu a měl spoustu času, abych si některé věci ve svém životě promyslel. Především zde byla touha po mém uzdravení, ale vzhledem k cha-

36 ZÁPAS O DUŠI

rakteru mého onemocnění, které – i když se momentálně neprojevuje – představuje trvalé nebezpečí nového zvrhnutí v některé z mých buněk do konce mého života, jsem musel zásadně změnit životní filozofii. Nikdy jsem nepochyboval o Boží všemohoucnosti, síle a moci, ale jak jsem později zjistil, byl mi tak trochu cizí pojem Boží suverenity, svrchovanosti. Na základě zkušenosti se svou nemocí – a jako lékař jsem to chápal až příliš dobře – jsem si uvědomil, že pod kontrolou nemám vůbec nic a můj osud je zcela závislý na někom jiném – na Bohu, na jeho dobrotě a laskavosti, na Boží nezasloužené přízni, tedy milosti. Boží suverenita se v praxi projevuje tak, že co se týče našeho osudu (toho pozemského), nemáme pod kontrolou vůbec nic. Co z toho plyne? Znamená to snad, že tedy nebudeme nic dělat pro své zdraví, nebudeme se léčit, nebudeme chodit do práce, nebudeme se starat o rodinu apod. Vůbec ne, naopak nás to může vést ke střídmosti a aktivitám, které jsou prospěšné pro naše bližní a okolí.

Teprve postupně jsem si uvědomil, že úplně stejně je to s otázkou našeho spasení. Bůh je suverénní i v otázce spasení. Ap. Pavel píše v listu Římanům 9,15–16:

◆ *Smiluji se, nad kým se smiluji, a slituji se, nad kým se slituji. Nezáleží tedy na tom, kdo chce, ani na tom, kdo se namáhá, ale na Bohu, který se smilovává.*

Pochopil jsem, že Bůh nejedná jinak v běžném životě (kde nemáme pod kontrolou nic, ač si myslíme, že máme) a jinak v otázkách spasení (kde si mnoho lidí myslí, že budou spaseni díky svému rozhodnutí a krokům víry). V obou oblastech Bůh jedná stejně svrchovaně.

Zásadní otázka reformace

A tady jsem narazil na onu zmiňovanou debatu mezi reformátorem M. Lutherem a Erazmem Rotterdamským ve věci svobody lidské vůle. Hned na začátku bych chtěl říct, že Luther považoval tuto otázku za zcela zásadní. Na rozdíl od Erazma, který svůj pohled na otázku svobody lidské vůle pojal jako spíše poklidnou akademickou diskuzi, pro Luthera představovala naprosté a nezpochybnitelné jádro křesťanské víry, to nejvyšší, o co v křesťanství a také ve sporu s římskou církví jde. V úvodu své odpovědi Erazmovi Luther píše:

A proto ti říkám a žádám tě, aby sis opravdu dobře uvědomil, že mi jde v tomto sporu o věc vážnou, nutnou a věčnou, o věc tak zásadní a nesmírnou, že je třeba ji zastávat a hájit třeba i za cenu smrti, i kdyby se kvůli tomu měl celý svět nejenom střetnout ve strašném boji, ale dokonce být uveden v chaos a naprosto zničen.

Lutherův spis „O ztročené vůli“ je považován za jeden z nejvášnivějších a sám Luther jej považoval i na sklonku svého života za jeden z nejpodstatnějších. V roce 1537 píše v jednom listu, že jako své pravé dílo neuznává nic než „O ztročené vůli“ a „Katechizmus.

Spolupracuje člověk s Bohem na svém spasení?

Byla-li pro Luthera tato otázka takto závažná a podstatná, pak je na čase, abychom se my, slezští evangelíci a. v. touto otázkou také vážně zabývali. Pokusím se nyní ve velice stručné podobě nastínit podstatu oné diskuze, ač v tomto omezeném prostoru, který máme k dispozici, je velmi nesnadné vybrat to podstatné a podat věci pokud možno srozumitelně.

Otázku svobody či nesvobody lidské vůle ve věci spasení se dá zjednodušeně přivést do otázky, jak dalece je lidská přirozenost zkažena a zasažena hříchem. Je člověk následkem pádu duchovně naprosto bezmocný a zkažený tak, že v něm nezůstalo nic duchovně dobrého, použitelného před Bohem? Anebo přece jen člověk není zkažen duchovně úplně a přes hříšný pád v něm zůstala zachována malá oblast (tzv. svoboda vůle či rozhodnutí), která umožňuje, že při spolupráci s Boží milostí, může člověk dosáhnout spasení. Ještě jinak: Je člověk přes svůj pád schopen – byť zcela minimálně – s Boží milostí spolupracovat na spasení? Anebo je člověk ve svém spasení závislý pouze na Boží milosti, protože svou vůlí nemůže ke spasení nijak přispět ani spolupracovat?

Erazmovy argumenty pro svobodnou vůli

Erazmus Roterdamský ve svém díle „O svobodné vůli“ odpovídá na otázku spolupráce lidské vůle ve věci spasení kladně. „I když totiž svobodná vůle utrpěla hříchem újmu, přesto zcela nevyhasla; a jím byla ochromena, takže než se nám dostane milosti, tíhneme spíš ke zlu než k dobru, přesto zcela nezanikla...“ Erazmus kromě biblických argumentů používá také argumenty pragmatické: Když lidé uslyší o tom, že nemají svobodnou vůli, kdo bude chtít žít zbožně a kdo bude chtít věřit? Hlásání popření svobody lidské vůle by mělo podle Erazma velmi neblahé následky pro lidskou morálku. Někteří by z toho mohli vyvozovat marnost veškerého snažení v oblasti dobrých skutků a etického snažení, což je pro humanisticky zaměřeného Erazma nepřijatelné.

Erazmus ve věci svobody lidské vůle zastává umírněný názor. Z jedné strany uznává, že lidská vůle je hříchem značně ochromená, avšak nepopírá zcela její existenci. Z druhé strany se však snaží zmenšovat význam Boží milosti pro spasení člověka. Erazmus přičítá ve spasení člověka *téměř* vše Boží milosti, spolupůsobení lidské vůle v procesu spasení však nevyklučuje. Tímto postojem současně odmítá názory bludaře Pelagia, který tvrdil, že poté, co je lidská vůle skrze Boží milost osvobozena a uzdravena, může člověk již pomocí svobodné vůle dojít věčné spásy.

Lutherovo odmítnutí svobodné vůle

Lutherova reakce na Erazmovy názory je prudce odmítavá. Ve své knize „O zotročené vůli“ Luther rozhodně upírá lidské vůli jakoukoli svobodu, pokud jde o spasení člověka. Podle něj naopak vše působí Bůh, který jediný má svobodnou vůli a může konat, co se mu zlíbí. Tento postoj se může jevit na první pohled jako tvrdší reakce na přehnané zdůrazňování skutků a zásluh a na kupčení s odpustky v tehdejší katolické církvi. Když se však pozorně začteme do Lutherovy argumentace pomocí biblických pasáží, zvláště pak z Pavlových listů a Janova evangelia, vidíme, že jeho popření vychází především z pečlivého výkladu Písma oproštěného od nánosů různých tradičních pohledů.

Luther vidí mezi svobodnou vůlí člověka a Boží milostí vztah nepřímé úměry. Co se přizná jedné, musí se odebrat druhé. V této souvislosti Luther odvážně vyvyšuje Boží dílo a Boží milost při spasení člověka na maximum, dílo člověka a účast lidské vůle naopak zcela anuluje.

38 ZÁPAS O DUŠI

Své přesvědčení o naprosté nicotnosti lidské vůle a stoprocentní potřebě Boží milosti ve vztahu ke spasení Luther odvozuje nejen z přesvědčení o naprosté zkaženosti a bezmocnosti lidské přirozenosti a vůle v důsledku pádu do hříchu, ale také ze skutečnosti Božího předzvědění a předurčení. „Bůh nic neví předem nahodile“, píše Luther, „nýbrž všechno předem vidí a určuje a činí svou neproměnnou, neomylnou a věčnou vůlí. Tím je svobodná vůle jako tvrdou ranou sražena k zemi a zcela rozdrčena...“ Boží svrchovanost je dle Luthera největší útěchou člověka a základem všeho spolehnutí se na Boha, protože právě On má vše za všech okolností pod kontrolou.

Jedinou a nejvyšší útěchou křesťanů ve všech protivenstvích je vědomí, že Bůh nelže, ale že všechno činí neproměnně, že jeho vůli není možné odporovat, změnit ji či se jí stavět do cesty. Luther nevidí člověka jako svobodného, nýbrž jako otroka. Píše:

A tak zaujímá lidská vůle postavení uprostřed jako osel; když ji osedlá Bůh pak chce kráčet tam, kam chce Bůh. Když ji osedlá satan, pak chce kráčet tam, kam chce satan. Nemůže se sama rozhodnout, ke kterému z těchto jezdců poběží nebo kterého bude hledat, ale naopak sami jezdci zápolí o to, kdo se jí zmocní a bude ji vlastnit.

Z ďáblova otroctví může být lidská vůle vytržena pouze aktem Boží milosti. Spasení přichází zvenčí od Boha přes Pána Ježíše Krista. Spasení není tedy volbou člověka, ale volbou Boží. Stejně to vyznává i v Katechizmu, když píše:

Věřím ze svého vlastního rozumu či síly, že nemohu v Ježíše Krista, svého

Pána, věřit a k němu přijít; nýbrž že mě evangeliem povolal Duch svatý...

Zákon a evangelium

V kritice Erazmova pojednání Luter dále ukazuje na nutnost rozlišování mezi zákonem a evangeliem. Ukazuje na to, že věty v rozkazujícím způsobu jako: „Obrat'te se...“ „Miluj Pána Boha svého...“ zdaleka neříkají nic o schopnostech nespaseného člověka tyto příkazy naplnit. Erazmus totiž tvrdí, že tyto příkazy by byly vyřčeny nadarmo, kdyby člověk neměl sílu je naplnit. Jinými slovy, když Bůh ve svém slovu dává příkazy, pak je také předpoklad, že je člověk může splnit. Luther to vidí zcela jinak. Tyto příkazy nic neříkají o schopnosti člověka. Určují sice Boží vůli, tedy to, co by člověk měl konat, avšak neříkají o lidských schopnostech tyto příkazy naplnit. Podle Luthera tyto příkazy – tedy „zákon“, má za úkol ukázat člověku jeho neschopnost. Mají za cíl ukázat hřích a potřebu Spasitele. Jestliže shrnutím zákonu jsou slova „Obrat'te se ke mně“, pak shrnutím evangelia, Boží milosti, jsou slova: „Já se obrátím k Vám“. Zákon je o tom, co má člověk činit pro Boha, a evangelium pak to, co Bůh vykonal pro člověka.

Na Erazmovu argumentaci, že v člověku zůstalo přes pád něco dobrého, malý zbytek svobodné vůle, která může při spasení spolupracovat, Luther reaguje tak, že Erazma vede ke kříži na Golgátě a ptá se ho, zda Kristus skrze svou smrt a utrpení spasil pouze to, co bylo v člověku špatné. A to co je v člověku údajně dobré a ušlechtilé již nepotřebuje spásu? Přiznat člověku svobodnou vůli a svobodu při rozhodování ve věci spasení znamená pro

Luthera zbožštění člověka a je pro něj totožné s vírou, která je bez Krista.

Luthерово vyznání – spasení pouhou milostí

Svoje osobní vyznání o spasení pouhou milostí Luther nejvýrazněji formuluje na závěrečných stránkách, kde plně maximalizuje Boží milost a zcela anuluje lidskou vůli. Píše:

Já sám za sebe rozhodně mohu vyznat, že i kdyby to bylo možné, nechtěl bych mít svobodnou vůli, ani bych nechtěl, aby bylo v mých rukou ponecháno cokoli, čím bych mohl sám usilovat o spásu. I kdybych totiž nemusel čelit žádným nebezpečím a protivenstvím, i kdyby nebyli žádní démoni... přece by moje svědomí nebylo nikdy uklidněno a nikdy by nemělo jistotu, kolik toho mám udělat, abych Bohu učinil zadost. Ale nyní, když Bůh mou spásu vyňal z možností mé svobodné vůle, vzal ji do svých vlastních rukou a slíbil, že mě spasí nikoli na základě mých skutků či mého života, ale ze své vlastní milosti a milosrdenství, nyní jsem ubezpečen a mohu si být jistý, protože on je věrný a nelže, on je tak mocný, že ho žádní démoni a žádné protivenství nebudou moci zlomit a mě mu vyrvat...

Musím říct, že Lutherova kniha „O zotročené vůli“ byla pro mne velkým objevem a že po jejím přečtení se přede mnou vynořilo zcela nové pochopení toho, co znamená být spasen pouhou milostí. O tom, že jsme spaseni milostí snad nepochybuje nikdo v tomto shromáždění, ale rozumíme skutečně tomu, co znamená být spasen milostí, jak tomu rozuměl Martin Luther a také i další reformátoři?

Kdo je hrdinou – člověk nebo Bůh?

Shrneme-li oba pohledy na spasení člověka – tedy pohled Erazmův a pohled Lutherův – budeme mít dva diametrálně odlišné systémy, které se liší v obrazu Boha a člověka a také jejich vztahu a v otázce spasení člověka. V tom prvním je hlášána svobodná lidská vůle a lidské schopnosti spolupracovat při spasení, v tom druhém je lidská schopnost jakkoliv přispět ke svému spasení zcela zpochybněna a popřena. V tom prvním modelu je ve středu zájmu člověk, jeho potřeby a hledání způsobu, jak vůli člověka oslovit, jak jej přesvědčit, aby se správně rozhodl. V tom druhém modelu nezbyvá než se spoléhat pouze na Boží milost. V tom prvním systému půjde o vynalezení stále nových a nových metod a prostředků (včetně moderních metod marketingu a managementu, psychologie aj. poznatků), jak zapůsobit na vůli člověka, v tom druhém nezbyvá, než prosit pokorně Boha, aby se smiloval nad hříšníkem a hlásat Boží slovo obsahující zákon, který přesvědčuje o hříchu, a evangelium, které člověka přivádí ke Spasiteli a osvobozuje. V tom prvním modelu bude Boží slovo používáno primárně jako nástroj, jak člověka polepšit, protože se předpokládá, že člověk je schopen Boží příkazy naplnit. Tento model se bude jevit jako eticky vyšší, pozdvihující mravy člověka. V tom druhém budou Boží příkazy používány v první fázi jako nástroj, který má člověka přesvědčit o jeho neschopnosti splnit Boží zákon a tedy mu ukázat na potřebu evangelia a Spasitele. V tom prvním bude hrdinou člověk, lidé – dokonce i někteří zbožní lidé, které obdivujeme, dáváme ostatním za příklady. V tom druhém

40 ZÁPAS O DUŠI

bude hrdinou pouze Bůh a Spasitel, Pán Ježíš Kristus, který jako jediný naplnil zákon a tudíž může být zárukou, že bude Bohem akceptován.

V posledních letech se snažím bedlivě poslouchat kázání, přednášky a evangelizace a vždy si kladu otázku, kdo je hrdinou těchto kázání, přednášek a sdělení: člověk, nebo Bůh; lidská svobodná vůle, nebo Boží milost; zákon, nebo evangelium; lidské schopnosti, nebo Boží vyvolení. Musím se přiznat, že těch prvních slyším mnoho, těch druhých poskrovnu. Žijeme v těžké době, kdy je člověk oslavován, nikdo nechce slyšet o svých neschopnostech, lidé nemají žádné povědomí viny a tak dále. Ale nevím, vůbec si nejsem jist, zda doba, ve které žil Luther, byla lehčí?

Kde hledat identitu?

Na závěr svého příspěvku bych chtěl citovat jeden z výroků, který napsal 18letý chlapec v odpovědi na otázku, co pro něj znamená být evangelíkem:

Nejsem katolík. Víím, že mé spasení závisí zcela na mě a mém vztahu s Bohem. Celkově nic, je to něco, jako že jsem občan ČR.

Není toto tvrzení pravým opakem toho, co tvrdil o spasení Luther, že totiž spasení člověka nezávisí vůbec na něm, ale pouze na Boží milosti? Je pro mne otázkou, odkud tento mladý muž má takový názor. Kde slyšel takovou odpověď – z kazatelny, na biblické hodině či na mládeži?

Snažíme se hledat svou identitu a odpovědět si na otázku, co znamená být slezským evangelíkem a. v. V dnešní postdenominační době to nemohou být nějaké podružné věci, protože nikoho nezajímají, ale věci dostatečně podstat-

né a robustní, mohutné. Myslím, že otázka, jak člověk může dosáhnout spasení, je dostatečně mohutná a podstatná, aby byla určujícím faktorem identity evangelické církve – i té slezské a. v.

Nechtěl bych, aby můj příspěvek vyzněl pouze kriticky. Spíše bych si přál, aby byl impulzem k určité sebereflexi vývoje v naší církvi. Současná doba – jsem o tom přesvědčen – vyžaduje určitou korekci názorů, které jsme možná převzali a byly zažité. Vyžaduje nové zamyšlení nad tím, co je evangelium a v čem spočívá skutečné jádro křesťanství. Mám za to, že mnohé evangelikální církve by již dávno neměly tento svůj přívlástek nosit, protože ztratily zcela svou protestantskou identitu. Názorově se posunuly daleko za Erazmovo chápání vztahu člověka a Boha a v odpovědi na otázku, jak může člověk dosáhnout spasení. I Erazmus by žasl nad tímto vývojem.

Chtěl bych nás všechny dnes vyzvat k odvážným krokům, které tato doba potřebuje. Chtěl bych Vás poprosit, abychom znovu promysleli základní prvky reformačního učení o skutečném stavu padlého člověka před Bohem, o spasení člověka pouhou milostí, o vztahu zákona a evangelia, o vyvolení a jině. V této krátké úvaze jistě nejsem schopen dát návod – a možná to překračuje i mé schopnosti a kompetence – jak tyto nesmírně důležité pravdy přiblížit současné generaci. Jak ukazují však některé výroky našich mladých, je to nutnost. Povzbuzením pro nás snad může být skutečnost, že v úpadku dnešní doby na mnoha místech ve světě stoupá zájem o reformační myšlenky a literaturu. Je to pro nás tedy jak velké vyzvání, tak ale

i určitá šance, kterou bychom neměli propásnout. Přijetí takových výzev může vést k mnohým problémům či dokonce názorovým střetům, ale rozhodně nepovede ke ztrátě identity evangelické církve a. v. A to je mé přání všem pasto-

rům, členům Synodu a dalším pracovníkům v naší církvi.

– Štěpán Rucki –

tento příspěvek byl přednesen na Synodu Slezské církve evangelické a. v. dne 12. 11. 2010, redakčně kráceno

DNY STVOŘENÍ

Jaký význam má slovo den v 1. kapitole knihy Genesis? Slova mohou mít více než jeden význam. Platí to i o slově den. Slovo den může znamenat kalendářní den (24hodinové období), světlou část kalendářního dne (tj. ve smyslu opak stínu a noci), a dokonce i časové období neurčité délky (za dnů krále Davida, v den soužení a podobně). Je to tak ve slovenštině i v jiných jazycích, a také v hebrejštině, ve které jsou napsány starozákonní spisy Bible.

Dny v Genesis 1

Pro den používá hebrejšтина slovo *jom*. Slovo *jom* [den] je v 1. kapitole Genesis použito následovně:

- Fráze „a byl večer a bylo ráno“ v souvislosti s dnem. Upřesnění události večera a rána jednoznačně definuje obyčejný den z perspektivy člověka přebývajícího na zemi, tedy tak, jak den známe i dnes. Tato specifikace je dostatečná k definování toho, že den stvoření je běžný 24hodinový den. Fráze „večer a ráno“ v této souvislosti vylučuje význam dne ve smyslu dlouhého časového období.
- Střídání dne (část dne, kdy je světlo) a noci (část dne, kdy je tma) během dne (Genesis 1,5), jednoznačně definuje obyčejný kalendářní den z perspektivy člověka žijícího na zemi. Tato specifikace je dostatečná na definování toho, že den stvoření je běžný 24hodinový den. Střídání části dne, kdy je světlo, s částí dne, kdy je tma, v této souvislosti vylučuje význam dne ve smyslu dlouhého časového období.

- Použití číslovky ve spojení s dnem: „den první“, „den druhý“ atd., definuje jednoznačně běžný kalendářní den a vylučuje význam dlouhého časového období.

Definice dní stvoření v Genesis 1 jako běžných kalendářních [24hodinových] dnů je umocněna tím, že všechny tři výše uvedené specifikace dne jsou použity společně, přičemž na upřesnění běžného dne by stačila i jediná z nich.

Boží definice týdne: Bůh sám definuje ve svém zákoně týden jako vzor fungování člověka na zemi (Exodus 20,8–10; 31,13–17). Boží zákon přikazuje člověku šest dnů pracovat a sedmý den odpočívat. Je pozoruhodné, že zatímco pro období jako rok a měsíc existuje astronomický úkaz, na jehož základě lze definovat délku jejich délku (rok dle oběhu Země kolem Slunce a měsíc podle oběhu Měsíce kolem Země), pro týden neexistuje žádný astronomický jev, který by jeho délku definoval.

Týden pro člověka definuje přímo sám Hospodin, a to jako soubor sedmi běžných 24hodinových dnů. Ještě pozoro-

42 ZÁPAS O DUŠI

ruhodnější je samotný důvod, pro který Bůh člověku přikazuje řídit si svůj životní (pracovní) rytmus podle týdne. Důvodem je samotný Boží akt stvoření a jeho délka trvání. Bůh stvořil nebesa a Zemi během jednoho týdne, přičemž šest dnů tvořil a sedmý den odpočíval (Exodus 20,11).

Šest pracovních dnů týdne jsou běžné dny, nejsou to dlouhé věky, jinak by pracovní týden stanovený pro člověka nedával smysl (Ex 20,8–10; 31,13–17). Z toho ale vyplývá, že i dny stvořitelského týdne jsou svojí délkou běžné kalendářní dny, jinak by nedávalo smysl Boží vysvětlení pro definování pracovního týdne v Božím zákoně.

V biblické hebrejštině existují slova jako *olam* či *kedem*, které se velmi dobře hodí na popis dlouhých časových úseků nebo neomezených časových období, ale v Gn 1 není použito ani jedno z těchto slov. Nemáme žádný biblický důvod uvažovat o stvořitelských dnech jako o dlouhých časových obdobích. Jediný důvod, proč dnes lidé takto uvažují, je tlak moderní vědy a společnosti k přijetí evolučního myšlení. Tedy jde o důvod mimobiblický, který nepochází z Božího zjevení. Pokud bychom připustili, že dny v Gn 1 jsou časová období, vyšlo by nám z toho mnoho absurdních důsledků:

- Pokud den stvořitelského týdne je dlouhé časové období, pak rostliny strávily během třetího dne polovinu tohoto věku ve světle a druhou polovinu tohoto věku v tmě. Vzniká i vážné dilema: Pokud stvořitelský den je dlouhé časové období, jak určíme, co je den, tedy světlá část dne, a co je noc? A co znamená večer a co znamená ráno?

- Pokud den stvořitelského týdne je dlouhé časové období, pak se Adam nedožil ani konce šestého stvořitelského dne. Z uvedeného vidíme, že i nestudovaný nebo lidově řečeno prostý, jednoduchý člověk může snadno porozumět, že stvořitelské dny jsou skutečně běžné dny, jak je známe i ze své lidské zkušenosti, ze života. Avšak ti, kteří si osvojili evoluční smýšlení, se nás snaží přesvědčit, že doslovný výklad Genesis 1 je nesprávný.

Říkají, že Genesis 1 je třeba chápat pouze obrazně a ne doslovně. Pozoruhodné ale je, že odborníci na hebrejský jazyk, dokonce i ti, kteří jsou nevěřící, tvrdí, že Genesis 1 nelze vykládat obrazně a z jazykových důvodů se musí vykládat doslovně.

Dr. James Barr (profesor hebrejštiny na Oxfordské univerzitě), který sám nevěří, že Genesis pravdivě zachycuje historii, přesto v případě jazyka použitého v Genesis přiznává:

Pokud vím, nikde na univerzitách světového jména nenajdete žádného profesora hebrejštiny či Staré smlouvy, který by pochyboval o tom, že autor (či autoři) prvních 11 kapitol knihy Genesis měl v úmyslu zprostředkovat čtenářům tyto myšlenky:

a) Stvoření proběhlo během šesti za sebou jdoucích dnů shodujících se s 24hodinovými dny, jaké známe ze zkušenosti i my dnes.

b) Čísla, která se vyskytují v rodopisech knihy Genesis, nám svým prostým sečtením poskytují chronologii od počátku světa až po pozdní etapy biblických příběhů.

c) Noemova potopa se měla chápat jako celosvětová a měla vyhubit veškerý lidský a živočišný život, kromě těch, kdo byli uvnitř v arše.

Nejčastější námitky a odpovědi na ně

Námitka č. 1: Podle 1. kapitoly Genesis bylo slunce stvořeno až čtvrtý den. Jak mohly existovat den a noc (běžné dny), když v prvních třech dnech ještě neexistovalo slunce?

Odpověď: Slunce, Měsíc a hvězdy byly stvořeny ve čtvrtém dni. Avšak popis stvořitelských dnů je stejný jako před existencí Slunce, tak i po stvoření Slunce. Na střídání dne a noci (večera a rána) není třeba Slunce, ale světlo a rotující Země. Světlo máme přítomné (stvořené) od prvního stvořitelského dne. Do stvoření Slunce a zbytku vesmíru 4. den nevychází světlo z nosičů světla. Až když jsou nosiče světla stvořené 4. den, je jim dána úloha nosičů světla. Fyzika nezná světlo bez zdroje světla, Boží slovo ano, protože sám Bůh je zdrojem světla (Zj 21,23).

Námitka č. 2: Verš v 2. Petrově 3,8 uvádí, že „jeden den je u Pána jako tisíc let“, proto mohly stvořitelské dny trvat dlouhou časovou periodu.

Odpověď: Tento verš zároveň uvádí, že „tisíc let je u Pána jako jeden den“. To přirovnání platí oběma směry. Nemůžeme si z toho vybrat jen to, co se nám hodí. Co tento verš vlastně učí? Učí, že u Boha čas neplyne tak jako u člověka a nehraje takovou roli jako u člověka. Když si všimneme kontextu tohoto verše, tak pochopíme, že se zde řeší otázka, proč druhý příchod Pána nepřichází a nepřichází, jako kdyby se Pán opozdil. Boží slovo dává odpověď a vede křesťany k trpělivému

čekání v naději, navzdory protivenstvím a soužením. Ujišťuje je, že příchod Pána je jistý, a že Hospodin svůj příchod neodkládá.

Je třeba tomu rozumět tak, že očekávání naplnění zaslíbení, které bychom my očekávali, může být u Pána časově měřeno úplně jinak než u nás. Z tohoto verše nemůžeme aplikovat natažení stvořitelských dnů na tisíce či miliardy let. Taková možnost se tam nenachází. Nakonec, kdybychom to přece jen zkusili, jaký by byl výsledek? Jonáš by byl v břiše velké ryby tři tisíce let, Pán Ježíš v hrobě tři tisíce let? Musíme si uvědomit, že tento verš neříká, že „jeden den je u Pána tisíc let“ (rovná se tisíc let), ale říká, že „jeden den je u Pána **jako** tisíc let“. A v tom „jako“ je zásadní rozdíl.

Námitka č. 3: Gn 2,4 uvádí: „v den, kdy činil Hospodin Bůh zemi i nebesa“. Jelikož jde o narážku na šest stvořitelských dnů, ukazuje se, že slovo den zde neznámá běžný den.

Odpověď: Hebrejské slovo *jom*, tak, jak je zde použito, není blíže určeno číslovkou nebo spojením večer a ráno nebo střídáním světla a tmy. V tomto kontextu verš skutečně znamená: „*v době, kdy Bůh činil*“ (s odvoláním na stvořitelský týden) nebo „*když Bůh činil*“.

Nejčastější kompromisy s dlouhými věky

Už jsme zmínili, že pro chápání dnů stvoření jako dlouhých časových období neexistují biblické důvody; ty vycházejí pouze z evolučního myšlení. Spojování evoluční teorie s biblickým zjevením jsou nebiblické kompromisy, které jsou dokonce v přímém rozporu se samotným evangeliem, protože zneplatní biblické zjevení v otázce původu smrti a v otázce

44 ZÁPAS O DUŠI

původu prvního člověka. S dlouhými věky se vyskytují nejčastěji následující kompromisy:

Teorie mezery: Přesvědčení, že mezi prvními dvěma verši 1. kapitoly knihy Genesis existuje časová mezera (období) neurčitě délky.

Teistická evoluce: Teorie, podle níž Bůh údajně řídil evoluční procesy v délce milionů let, nebo je jen jednoduše nastartoval a nechal běžet podle přírodních zákonů.

Progresivní stvoření: Teorie, podle níž Bůh údajně zasahoval do procesu smrti a utrpení, aby stvořil miliony druhů živočichů v různých obdobích v rozmezí milionů let.

Všechny tyto kompromisní scénáře, které vkládají obrovské časové období do stvoření nebo před něj, podkopávají evangelium, protože před pád a hřích kladou smrt, krveprolití, nemoci, ostny a utrpení. Ty se však objevily až po pádu člověka do hříchu.

Je zde však i jiný vážný problém. Není jedno, jak přistupujeme k výkladu biblických textů. Když neumožníme slovům, aby k nám promlouvala v textových souvislostech, ale místo toho se budeme snažit, aby se text přizpůsobil mimobiblickým (nebiblickým) představám, pak skutečně význam jakéhokoliv slova v kterékoli části Bible závisí na lidské interpretaci, která se může měnit podle toho, které nebiblické představy nám právě vyhovují.

Jestliže dovolíme evoluci a materialismu, které jsou nesprávně ztotožňovány s vědou, aby určovaly naše chápání Písma, snadno můžeme sklouznout k ne-

víře i v ostatních otázkách biblického zjevení. Pokud například věda prohlásí, že člověk nemůže vstát z mrtvých, budeme pak chápat Kristovo vzkříšení jen jako obrazné?

Závěr

Bůh je vševědoucí a má veškerou moc. Pro Něj není nic nemožné; tvoří věci svým slovem z ničeho a svým slovem je uvádí v platnost (Lk 1,37). Pokud by byl chtěl, mohl vše stvořit za mnohem kratší dobu, ale i během dlouhého období. On nám však zjevil, jak všechno stvořil a jak dlouho Mu to trvalo. My to přijímáme vírou. Víra je přesvědčením o věcech, které jsou neviditelné. Vírou také rozumíme, že svět je stvořen slovem Božím, a že z neviditelných věcí povstalo to, co vidíme:

◆ *Věřit Bohu znamená spolehnout se na to, v co doufáme, a být si jist tím, co nevidíme. Ve víře chápeme, že Božím slovem byly založeny světy, takže to, na co hledíme, nevzniklo z viditelného.*
(Žd 11,1.3)

Snahy vykládat stvořitelství týden jako časová období pocházejí z evolučního smýšlení. Jakékoli kompromisy snažící se o zakomponování evolučního vývoje do Božího stvoření jsou v příkrém rozporu se samotným evangeliem, protože podkopávají biblické učení o původu člověka, smrti jako důsledku hříchu a o zaházení (zničení) smrti, čili spasení a vzkříšení z mrtvých, a podkopávají identitu Spasitele jako druhého a posledního Adama (Ř 5; 1 K 15).

– Peter Vajda –

Solas, 2. mimoriadne číslo, máj, 2010;
www.solas.sk

*Dávná nebesa i země byly vyvolány **slovem Božím** z vody a před vodou chráněny.*
(2 Petrův 3,5)

Z DOPISŮ ČTENÁŘŮ

Vážení a milí čtenáři.

Z některých vašich dopisů vidíme, že mezi námi jsou čtenáři, kteří se cítí provinile, že nemohou finančně podporovat ZOD. Chceme všechny čtenáře ujistit, že jsme ještě nikdy nikoho nevyřadili z důvodů finančního nedostatku z jejich strany. Rádi bychom Vás ujistili, že Vám můžeme posílat časopis i nadále. Každému čtenáři s pokorou posloužíme, stačí když víme, že mu četba přináší užitek.

Děkujeme vám všem, kteří víte o potřebách bližních a pomáháte nám, abychom mohli časopis rozesílat bez předplatného všem zájemcům. Zajistíte byste potěšili další „nečtenáře“ když jim přečtený časopis nebo starší čísla darujete. Jistě ve svém okolí, v rodině a ve sborech najdete někoho, koho svým zájmem a doporučením potěšíte. Vyprošujeme Boží ochranu a požehnání.

– Vaši Steigerovi, Jindřiška a redakce –

✉ Vážení,

Odhlášuji tímto zaslání časopisu Zápas o duši. Jsem důchodkyně, sama, důchod není velký, a jelikož se můj zdravotní stav zhoršil, náklady na léčení vzrostly, nemohu již přispívat (i když jsem přispívala jen minimálně) žádnou částkou. Náklady na bydlení a poplatky se také zvýšily, nevím jak s tím nejlépe nakládat. Jsme v Jeho rukou, velkého Pána, prosím o moudrost.

Váš časopis je na vysoké úrovni, mnoho a hodně jsem se dozvěděla a víru prohloubila. Děkuji. Pokud bude možné, budu si nadále půjčovat od „sestry v Kristu“ zde v ulici nebo v BJB Stará Role. Přeji hodně Boží moudrosti, požehnání a vedení, také hodně zdraví všem. S úctou,

– Eva T. –

✉ Vážení,

stydím se do krve, že nikdy nereaguji na Vaše složenky ... Šetřím úplně poblázněně – od r. 2008 spravuji střechy a vše ve starém baráku – tedy vše, co se bortí a přestává základně fungovat. A tak spíše lepím, než renovuji.

Příkládám Vám 50 Kč – složenkou by to bylo moc drahé a prosím Vás, abyste mi

Váš časopis už neposílali. Totiž říkám to s velkým sebezapřením a srdce mi krvácí. Ale nejsem s to Vás podporovat. Onehdá mi přišly pohlednice od hendikepovaných umělců – i tam jsem s velkým studem poslala jen 50 Kč.

Žiji sama se Sárou, to je psice a máme na měsíc (při všem šetření) něco málo přes 3000 Kč. Děkuji Vám. Něco jsem četla vždy s velkým zaujetím. Ne vše, protože každý máme trochu jiné kořeny duchovní, ale žádný z těchto kořenů mi nebránil číst vše ve Vašem ZODu s otevřeností a často s přitakáním.

– Věra B. –

✉ Vážení!

Rozhodl jsem se ukončit odběr časopisu „Zápas o duši“ a vyřazení mého jména z Vaší evidence. Důvodem je to, že z Vašeho kvalitního křesťanského časopisu, se stává postupně špatný časopis politický. Vyvrcholením je článek v ZODu č. 106 na s. 32. Takový článek by spíše patřil např. do Hospodářských novin nebo do podobné tiskoviny. Autor tohoto článku by ho nejlépe využil, kdyby ho osobně prezentoval v současné době ve Francii mezi protestu-

46 ZÁPAS O DUŠI

jícími občany. Za hodnotná čísla z minulosti, která byla pro mne přínosem, děkuji.

S úctou

– Jaroslav M. –

✉ Milá redakce.

Srdečně Vás zdravím a díky za zaslání říjnového čísla 106. Časopis je vždy plný zajímavého čtení, které rozvíjí myšlení o Bohu, Písmu, o životě.

Jenže bylo velké překvapení! Chyba se stala asi v tiskárně: chybí stránky 19–22, 27–30! 8 stránek, 4 listy! Proto Vás moc prosím, pošlete mi chybějící listy. K tomu Vám přikládám známku na dopis. Děkuji.

Druhá věc, co Vám chci říci, je článek z čísla 104 – film Avatar. Neodolal jsem a za „nekréšťanské peníze“ ho koupil! Je vynikající!! Ještě si musím koupit 3D verzi!

Je to ještě lepší než „Pán prstenů“, jehož tři díly se mi také líbí. Jeden film, který je také bohatý na děj a triky je Harry Potter, ten se mi ale vůbec nelíbí! Je tam příliš mnoho magie, čarování, zla!

Tato slova byste asi očekávali od „náctiletého“, ale je mi už 65 ... Protože myslím si, že i starší člověk má už být nejen zkušený, moudřejší věkem, zodpovědnější, ale zároveň se radovat tak jako mladý.

– Josef F. –

✉ Dobrý den, vážení přátelé, již několik let Vám zasíláme peněžní dary a Vaší činnosti si velmi vážíme. Vaše víra je velká, silná, inspiruje nás.

Vaše činnost nemůže být námi nikdy dostatečně pochválena ani oceněna. Často jsme zahanbeni Vaším plamenem nad naši vlažností. Bůh Vám odplatí. Přejeme mnoho Božího požehnání a modlíme se za nás bezbožný český národ, aby rovněž Vaším prostřednictvím rozpoznal, že již dávněji „sešel na cestu trápení“. Aby se obrátil k tomu, který jej učinil a jest mocen jej spasit a zahrnout vším potřebným.

S pozdravem a přáním Božího pokoje a vedení,

– Jan, Dagmar, děti –

✉ V časopise je plno „názorů“ a polemik, ale žádné zjišťování souvislostí **celé** Bible. Třebas článek „Když už nelze činit pokání (Žd 6,4–8)“, č. 105, s. 35 – čtyři „názory“. Bible učí: Zákon je dobrý, je-li používán zákonně (1 Tm 1,8). Smyslem Židům je Melchisedech = král spravedlnosti. Jest tedy se zabývat tím, co je to spravedlnost a jak jí hledat. Vždyť 2 Pt 3,13 nám říká, co je podstatou naší víry podle Žd 11,1.

V Ježišově 15. listopadu 2010

– František O. –

CO VÁM UČITEL URČITĚ NEŘEKL

- že Darwinovy „důkazy“ o evoluci se skládají z „jedné nebo dvou imaginárních ilustrací“ o tom, jak tento proces funguje
- že fosilní nálezy nenabízejí žádný důkaz, že se jeden druh vyvinul z jiného
- že Darwin přiznával, že důkazy svědčí proti jeho teorii (v tom se nic nezměnilo)
- proč se lékařská praxe vyvíjí nezávisle na darwinismu – a že jste proto možná zdravější
- proč je darwinismus ve skutečnosti záležitostí strnulé ideologie – nikoliv důkazů

– Jonathan Wells –

Citace z obálky knihy ‚Darwinismus a inteligentní plán‘, Ideál, 2007

PODĚKOVÁNÍ ČTENÁŘŮM

Milí čtenáři. Děkujeme Vám za Vaši čtenářskou přízeň v uplynulém roce a pevně věříme, že nám ji zachováte také v roce, do něhož jsme již vstoupili.

Všem dárcům děkujeme za vytrvalou a ochotnou podporu. Díky této podpoře se časopis dostává i k těm, kteří ho z nejrůznějších důvodů podporovat nemohou. Bez Vašich darů by naše práce nebyla možná.

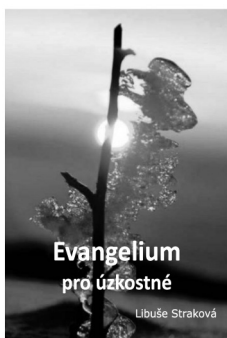
Pokud budete chtít potvrzení o zasláných darech za rok 2010 (a pravidelně ho každoročně nedostáváte), tak nám, prosím, napište nebo zatelefonujte a my Vám potvrzení obratem zašleme.

Chceme Vás také poprosit, abyste nám v tomto roce pomohli dostat časopis k novým čtenářům. Nabídněte nebo předejte přečtený časopis dalším lidem, kteří ho pravidelně neodebírají.

Za redakci časopisu s vděčností

Jaroslav Kernal

Nakladatelství Poutníkova četba

Evangelium pro úzkostné

Libuše Straková

Může se člověk, který v životě prožívá mnohé těžkosti a ztráty, ubránit strachu a úzkosti? Kde hledat pomoc, povzbuzení a novou sílu?

Na každé kartičce naleznete konkrétní tíživou životní situaci, na druhé straně biblickou odpověď na ni.

29 kartiček s barevnými fotografiemi a texty + dopis, vše v krabičce 7 x 10 cm, cena: 70,- Kč

Co je evangelikální?

Dr. Martyn Lloyd-Jones

Znepokojení z toho, že dochází k nenápadným, ale skutečným posunům, pokud jde o závazek vůči biblickému evangeliu vedlo autora k tomu, aby předložil jasný výklad pravé povahy evangelikalismu a zdůraznil základních kameny, na nichž evangelikalismus stojí.

Knihy vyjde na konci ledna.

**Objednávky časopisu, knih, nahrávek
a případné připomínky, názory, náměty nebo
články adresujte na:**

zapasodusi@gmail.com

Nebo na adresu: **Zápas o duši
Veleslavínova 14
400 11 Ústí nad Labem**

Telefon do redakce: (+420) 411 440 021

**Dobrovolné příspěvky pošlete přiloženou složenkou
nebo převodem z účtu.**

**Jako variabilní symbol použijte číslo
uvedené na Vaší etiketě.**

**Název účtu: ZOD - HCJB World Radio
KB Pohořelec 152/3, 11800 Praha Hradčany
Číslo účtu: 96538621 / 0100**

<http://www.reformace.cz> nebo <http://zod.reformace.cz>

**Můžete poslouchat nebo si stáhnout několik
set audio pořadů nejen z produkce HCJB, ale i z produkce TWR •
Přečtěte si všechny ZODY od roku 1989 • Přečtěte si desítky úvah
• Podívejte se na vznikající složku s elektronickými knihami •
Ve složce o Ekvádoru najdete mnoho zajímavostí**

HCJB vysílání v Rádiu 7 (www.radio7.cz)

pondělí 23³⁰-0⁰⁰, středa 15³⁰-15⁴⁵, čtvrtek 5⁰⁰-5³⁰

ZÁPAS O DUŠI © vydává ZOD - Zápas o duši, HCJB World Radio
Hošťálkova 1b, 169 00 Praha 6, IČ: 41605012

Redakce a administrace: Veleslavínova 14, 400 11 Ústí nad Labem

Odpovědný redaktor: Jaroslav Kernal

Redakční rada: Radovan Hynek, Petr Papež, Klára Steigerová, Pavel Steiger,
Iva Suchá, Jan Suchý

Číslo 107, vyšlo 15. ledna 2011, ev. č. MKČR: E 11180

Tiskne PBTisk s. r. o., Dělostřelecká 344, 26101 Příbram

Vychází čtyřikrát do roka. **NEPRODEJNÉ!**

ISSN 1804-2880